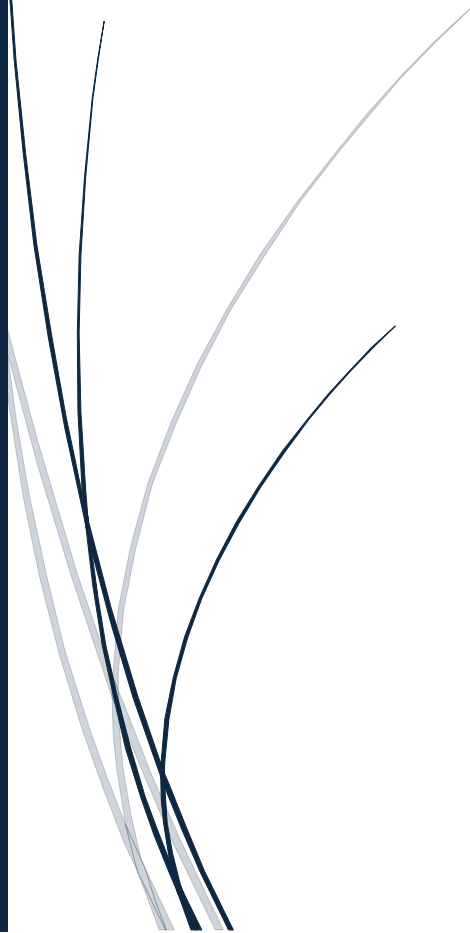

03-06-2024

Kandidatafhandling

Økonomiske sanktioner og deres
virkning

Nataliya Sokurenko
AALBORG UNIVERSITY BUSINESS SCHOOL

Økonomiske sanktioner og deres virkning

Gruppe 18

Nataliya Sokurenko, studie nummer 20161465

Kandidatafhandling, juni 2024

Cand.merc. Økonomistyring

Aalborg University Business School

Vejleder: Gunnar Rimmel

Abstract

Following the Russian invasion of Ukraine in February 2022, the EU and several countries (US, Japan, UK, Canada, and Australia, among others) imposed extensive sanctions on Russia (Garicano et al. 2022). The sanctions aim to weaken Russia's ability to finance the war and specifically target the political, military and economic elite responsible for the invasion. This broad sweep of sanctions focused on isolating Russia from the global financial system, reducing the profitability of its energy sector, and indicate a new level of corporate social responsibility (CSR) in the world.

The purpose of this master thesis is to provide a comprehensive analysis of the impact of sanctions on Russia in recent years and what are the consequences of these sanctions on key sectors of the Russian economy, such as finance, banking, trade, energy, and technology, as well as individuals and entities close to the Russian government.

This master thesis provides an overview of sanctions, exploring their mechanisms, efficacy, and implications in international relations. The sanctions regime against Russia has encompassed various measures, including asset freezes, travel bans, restrictions on financial transactions, and sectoral sanctions. Economically, sanctions have contributed to a decline in foreign investment, capital flight, and restricted access to international financial markets. The Russian economy has faced challenges such as currency devaluation, inflation, and reduced economic growth. Russia is now the most sanctioned country in the world.

The thesis focus on how have sanctions affected Russia's economy. To examine this topic the author of this master thesis uses corporate social responsibility (CSR) in the context of sanctions against Russia. For businesses operating in or dealing with Russia, there's a consideration of corporate social responsibility (CSR). Corporate social responsibility is about the actions a business takes and CSR reports are a

critical source of information for anyone interested in the actions a company is taking, and goals it has set, regarding social and economic issues.

To illustrate how sanctions affect the Russian economy this master thesis used data gathered from different academic databases, such as Google Scholar, Scopus and from numerous CSR reports. Literature review technique was utilized to obtain the necessary data from large number of science articles about corporate social responsibility for this master thesis. Special attention is paid to content analysis of a variety of text data and CSR reporting from those Russian companies, that are under sanctions.

Forord

Jeg ønsker at takke Gunnar Rimmel for værdifuld, kompetent og kyndig vejledning i forbindelse med udarbejdelsen af denne kandidatafhandling på 10. semester Cand.merc. Økonomistyring uddannelsen på Aalborg University Business School.

Indholdsfortegnelse

1 Indledning	7
1.1 Problemfelt	8
1.2 Problemformulering	9
1.3 Afgrænsning	9
2. Litteraturreview	10
2.1 Historisk overblik over sanktioner	10
2.2 Litteraturreview	11
3. Metode	17
3.1. Den kvantitative indholdsanalyse	17
3.1.1 Genstandsfeltet	19
3.1.2 Sampling	19
3.1.3 Kodning	20
3.1.4 Datamængde	21
3.1.5 Behandling	21
3.1.6 Rapportering	22
4. Teori	22
4.1 Teoretiske aspekter af sanktioner	22
4.1.1 Eksempler af sanktioner i forskellige lande	23
4.1.2 Sanktionsordninger	26
4.1.3 Sanktioner mod Rusland efter 2014	29
4.1.4 Sanktioner mod Rusland efter d. 24. februar 2022	33
4.2 Teoretiske aspekter af CSR	40
4.2.1 CSR begrebsafklaring	40
4.2.2 Milton Friedman og Shareholder teori	42
4.2.3 CSR Pyramiden	45
4.2.4 CSR rapportering	48
4.2.5 Internationale retningslinjer	50
5. Analyse	54
5.1 Overblik over den russiske økonomi	55
5.2 Sanktions virkning på den russiske energi sektor	63
5.3 Sanktions virkning på Alrosa, en global leder af diamantindustrien	68

6. Konklusion.....	73
7. Litteraturliste.....	76
Bilag 1	82
Bilag 2	91

1 Indledning

Dette speciale er udarbejdet som et specialeprojekt på 10. semester på Aalborg University Business School på Cand.merc.-linjen i økonomistyring. Emnet for denne kandidatafhandling er Økonomiske sanktioner og deres virkning. Projektet er udarbejdet med udgangspunkt i at undersøge hvordan nuværende sanktioner påvirker den russiske økonomi efter invasionen af Ukraine i februar 2022.

Grunden til at vælge dette emne skyldes hovedsageligt at på grund af de geopolitiske og økonomiske begivenheder, som afspejler den generelle transformation af verdensorden. Siden 1930'erne har ingen økonomi på størrelse med Ruslands været underlagt en så bred vifte af økonomiske sanktioner, som dem, der blev pålagt som reaktion på invasionen af Ukraine.

Sanktionerne har til formål at minimere Ruslands evner til at finansiere krigen og er specifikt rettet mod den politiske, militære og økonomiske elite, der er ansvarlig for invasionen. Som et resultat har nutidens sanktioner globale økonomiske effekter langt større end noget tidligere set.

De økonomiske skader ved sanktionerne mod Rusland er enorme. Globale virksomheder og verdens luksus brands forlader det russiske marked i massevis på grund af krig mod Ukraine. 304 største verdens kendte virksomheder har forladt det russiske marked og 320 virksomheder har offentligt erklæret deres hensigt om at forlade Rusland og tager skridt i denne retning, men russiske myndigheder forsøger at bremse processen. Der er en stor stigning af fænomenet "cancel culture" med alt at Rusland at gøre. Det har kæmpe effekter på de russiske markeder og den russiske økonomi. Økonomiske sanktioner begrænser Ruslands muligheder for at handle med andre lande ved at pålægge restriktioner på import og eksport af varer og tjenester. Nogle sanktioner rettes mod specifikke sektorer i den russiske økonomi, såsom finans, energi, råvarer og landbrug og forsvar.

1.1 Problemfelt

Afsnittet vil blive anvendt til at beskrive selve problemfeltet. Dette problemfelt har til formål at give læseren indblik i de bagvedliggende tanker, som knytter sig til specialets problemformulering. Herved bliver dette afsnit en udredelse af, hvorledes problemformuleringen er blevet specificeret.

I de seneste årtier er økonomiske sanktioner blevet en udbredt metode til at påvirke nationale og internationale politiske handlinger og beslutninger. Særligt i kølvandet på begivenhederne i Ukraine har økonomiske sanktioner mod Rusland fået betydelig opmærksomhed som et middel til at påvirke Ruslands adfærd på den internationale scene.

Dette speciale arbejder med problemstilling, der knytter sig til økonomiske sanktioner og deres virkning på den russiske økonomi. Som det blev introduceret i indledningen, har EU, USA, Canada og andre lande med omfattende sanktioner forsøgt at straffe Rusland for invasionen af Ukraine. Alle disse sanktioner afspejler nye kriterier for corporate social responsibility i hele verden.

Dette speciale ønsker i forbindelse hermed at undersøge hvordan disse økonomiske sanktioner virker og hvilke konsekvenser de har på forskellige sektorer af den russiske økonomi.

På baggrund af dette anses det som værende vigtigt at lave en grundig gennemgang af virkning af økonomiske sanktioner på grund af handelsindtægter, faldet i økonomisk vækst, stigende inflation, humanitære kriser og andre socioøkonomiske konsekvenser.

1.2 Problemformulering

Ovenstående undren har ledt til et problemfelt med tilhørende problemformulering:

” Hvilke konsekvenser har økonomiske sanktioner på den russiske økonomi efter invasionen af Ukraine i 2022 og deres virkning? ”

1.3 Afgrænsning

Afgrænsningen i dette speciale har til formål at vise de relevante til- og fravalg, der danner rammen for, hvordan problemformuleringen kan besvares. Med dette forstås, at der i denne afgrænsning præciseres, hvilke valg der er foretaget, og på hvilket grundlag de er foretaget.

Dette speciale vil fokusere på virkningerne af økonomiske sanktioner på Rusland med særlig vægt på perioden efter februar 2022, hvor sanktionerne blev intensiveret som følge af Ruslands invasion af Ukraine. Udover det skal der gennemgås sanktionerne pålagt Rusland efter 2014 efter russisk annektering af Krimhalvøen og dets efterfølgende rolle i konflikten i Østukraine.

Specialet vil undersøge de økonomiske, politiske og sociale konsekvenser af sanktionerne for Rusland samt de strategier, som Rusland har vedtaget for at imødegå virkningerne af sanktionerne.

I specialet er der lavet en afgrænsning vedrørende typer af de sektorer af den russiske økonomi, som er blevet mest ramt af sanktionerne. Der vil dog være særligt fokus på energisektoren, diamantproduktion og finanssektoren på grund af deres strategiske betydning for Ruslands økonomi og geopolitiske position.

Ved at afgrænse specialet på denne måde vil det muliggøre en dybdegående og fokuseret analyse af virkningerne af økonomiske sanktioner på Rusland samt en forståelse af de strategier, som Rusland har vedtaget for at håndtere disse sanktioner.

2. Litteraturreview

2.1 Historisk overblik over sanktioner

Sanktioner mod stater har været almindeligt kendt siden antikken, men deres moderne form begyndte at tage form i det 20. århundrede. Den første registrerede brug af sanktioner var i 432 f.Kr., hvor det Athenske Imperium indførte sanktioner imod folket fra Megara i form af forbudte handler. Den athenske flådeunion indførte sanktioner mod byen Megara, som var en del af den peloponnesiske liga af modstandere. Som et resultat henvendte Megarerne sig til Sparta for at få hjælp. Hvorefter en storstilet krig begyndte, hvorunder den athenske union, som indførte sanktioner, blev ødelagt. I dette eksempel blev sanktioner anvendt til at straffe folket fra Megara, uden at direkte provokere deres allierede Sparta (Abughris 2023).

Sanktioner er ikke et nyt begreb - det har i mange år været brugt mellem lande og landegrupper til at få indflydelse på modpartens handlinger. Sanktioner giver aktører muligheden for at få gennemført deres politiske dagsorden uden brug af militære midler. Det kan i stedet være ved brug af økonomiske og ikke-økonomiske tvangsmidler, som sætter den sanktionerede nation, landegruppe eller enkeltindivid under pres. Man får muligheden for at få sin politiske vilje sat igennem uden at ty til militære midler (Den Store Danske, 2014).

Økonomiske sanktioner blev udbredt i det 20. århundrede med udviklingen af internationale handelsforbindelser. Ifølge N. Mulder historisk har sanktioner i få tilfælde virket, når de var små i omfang, rettet mod små stater og havde et klart defineret formål. Men de har ikke virket, når de var store i omfang og rettet mod store stater.

Hovedformålet med økonomiske sanktioner er at fremtvinge en ændring i et lands politiske kurs, og de pålægges normalt af de stater, der spiller en stor rolle i den globale udenrigshandel. Føreren i at indføre sanktioner er USA. De længste ensidige

sanktioner, de pålagde Cuba, var i 1958 og omfattede en fuldstændig økonomisk embargo.

Efter Sovjetunionens sammenbrud begyndte en ny æra i historien om FN's sanktionspolitik, forbundet med indførelsen af omfattende sanktioner. De blev først brugt mod Irak (siden 1990), derefter var de underlagt internationale økonomiske sanktioner: Jugoslavien (1991-2001), Somalia (siden 1992), Libyen (1992-2003), Liberia (siden 1992), Angola (1993- 2002), Haiti (1993-1994), Sierra Leone (siden 1997), Afghanistan (siden 1999), Eritrea og Etiopien (siden 2000), DR Congo (siden 2003), Sudan (siden 2004), Libanon (siden 2005), Iran (siden 2006), Nordkorea (siden 2006) (Sanktionspolitikens historie 2022).

Ifølge den amerikanske økonom D.T. Griswold, skader handelsrestriktioner USA de fattigste mennesker i sanktionerede lande. I slutningen af 90'erne anerkendte FN-medlemmer de ødelæggende konsekvenser af sådanne sanktioner for den almindelige befolkning i mållandene, og gradvist begyndte FN's Sikkerhedsråd at gå over til praksis med "målrettede sanktioner" rettet mod regeringen og den finansielle elite i form af søgning og indefrysning af deres udenlandske aktiver, totalforbud for at investere i udlandet og rejseforbud i de fleste lande, hvis repræsentanter faldt på de såkaldte "sorte lister".

2.2 Litteraturreview

For at understøtte ovenstående problemfelt samt at validere projekts eksistensgrundlag, er det følgende litteraturreview udarbejdet med henblik på at identificere eksisterende forskning indenfor området. Formålet med litteraturreviewet har derfor været at undersøge udbredelsen og mængden af artikler, der har fokus på sanktioner.

Litteraturreviewet er udført gennem en struktureret litteratursøgning, hvor særligt søgemaskinerne Google Scholar, Scopus og Academia har været centrale. Disse er

anvendt, da de vurderes at bidrage med et bredt og relevant udvalg, som samtidig vurderes at være af høj kvalitet. Søgningen er sket gennem "Search string" metoden, hvor der bliver kombineret forskellige søgeord "Sanktioner", "Sanktioner mod Rusland", "Økonomiske sanktioner", "Sanktioner efter invasion af Ukraine", hvor kriteriet var, at mindst én af disse skulle indgå i titlen. Autoer har været kritisk i forbindelse med valget af artikler på grund af deres troværdighed.

Temaet om sanktionerne er forholdsvis aktuelt. De fleste databaser indeholder en bred vifte af informationer og artikler på området. De fleste studier, om sanktioner, som har fanget min opmærksomhed, har jeg betragtet i denne undersøgelse, er skrevet af Felbermayr, John J. Forrer. Samtidig refererer jeg til N. Mulder, som fik et internationalt gennembrud som forfatter og intellektuel, efter han i 2022 udgav et nyt hovedværk om de økonomiske sanktioners historie: "The Economic Weapon – The Rise of Sanctions as a Tool of Modern War".

Bogen "The Economic Weapon: The Rise of Sanctions as a Tool of Modern War", skrevet af Nicholas Mulder 2022, er blevet officielt erklæret som et hovedværk om økonomiske sanktioner. Bogen giver en historisk gennemgang af, hvordan økonomiske sanktioner er blevet brugt gennem tidens løb, fra de blev etableret af Folkeforbundet til deres hyppige brug i dagens internationale politik. Denne historiske analyse giver en dybere forståelse af, hvordan og hvorfor sanktioner er blevet et så udbredt værktøj i moderne diplomati og konfliktløsning. Det er en pointe i bogen, at brugen af sanktioner blev mere og mere udbredt i løbet af det 20. århundrede, selv om de meget sjældent har virket.

Mulder analyserer de politiske, økonomiske og menneskelige konsekvenser af økonomiske sanktioner. Han udforsker, hvordan sanktioner ofte påvirker ikke kun de regeringer, de er rettet mod, men også den almindelige befolkning i det pågældende land. Dette fokus på de humanitære konsekvenser af sanktioner er særligt vigtigt, da det rejser spørgsmål om moral og etik i brugen af denne form for politisk pres.

Den østrigske økonom og forsker inden for international handel og økonomisk politik Gabriel Felbermayr i sin 3. udgave af The Global Sanctions Data Base (GSDB), 2022, introducerer et nyt datasæt af økonomiske sanktioner, der dækker alle sanktioner i verden i perioden 1950-2022 på tværs af tre dimensioner: type, politisk målsætning og omfanget af succes.

Baseret på definitionerne fra Morgan et al. (2009) og Felbermayr et al. (2020), den GSDB definerer sanktioner som: *Restrictive policy measures that one or more countries take to limit their relations with a target country in order to persuade that country to change its policies or to address potential violations of international norms and conventions.*

Han betragter sanktioner som instrumenter for tvangsdiplomati, der anvendes af et sanktionerende land i lyset af en konflikt eller krig for at overtale det sanktionerede land til at tage visse politiske handlinger. Den stigende anvendelse af sanktioner, som et kraftfuldt værktøj, er blevet argumenteret for at være resultatet af de stigende niveauer af globalisering siden 1950'erne, men også forklaringer relateret til militære aktioner er blevet præsenteret. Felbermayr pointerer, at sanktionerne, der blev pålagt Rusland i 2014, har været mindre omfattende end de efterfølgende sanktioner, der blev indført i 2022. Her argumenteres økonomiske sanktioner for at være et attraktivt alternativ til militære interventioner, som at være dyre både med hensyn til menneskeliv og økonomiske ressourcer.

Den globale sanktioner database udarbejdet af Felbermayr viser, at antallet af sanktioner steg moderat siden 1960'erne.

Tabel 1 Oversigt over udvalgte sanktioner fra GSDB

Sanctioning country (sender)	Sanctioned country (target)	Time period	Primary motive	Literature
US	Cuba	1959-present	Communist revolution	Gordon (2016)
US, Europe, and allies	South Africa	1980s to 1994	Apartheid regime	Becker (1987) , Manby (1992)
US, EU, and allies	Myanmar	1997–2014	Military dictatorship, human rights abuses	Meyer and Thein (2014) , Soule et al. (2014)
US and allies	Iran	2006-present	Nuclear power development	Haidar (2017) , Torbat (2005)
US and allies	North Korea	2006-present	Nuclear power development	Bechtol (2017) , Lee (2018)
US, EU, and others	Russia	2014-present	Invasion and annexation of Crimea; intensified after invasion of Ukraine	Abramova and Garanina (2018) , Weber and Stepień (2020)
China	Individuals, organizations and countries	Intermittently since the 1970s	Supporting views inconsistent with those of the Chinese government	Fuchs and Klann (2013) , Li (2017) , Zhou and Laurenceson (2022)

John J. Forrer, direktør for Institute for Corporate Responsibility (ICR), Washington University, i sit værk ”Økonomiske sanktioner som politisk værktøj” fra 2018 betragter sanktioner som et vigtigt udenrigspolitisk værktøj. Han pointerer, at globaliseringen har mindsket mange staters sårbarhed over for traditionelle

økonomiske sanktioner, og det udgør en alvorlig udfordring med hensyn til at udforme og iværksætte økonomiske sanktioner.

Han skelner mellem sanktionerne i følgerne typer: sekundære, ekstraterritoriale, unilaterale og multilaterale. Alle disse former for økonomiske sanktioner er kun redskaber til at opnå politiske mål. Han er særlig opmærksom på sekundære sanktioner, som kan lægges oven i de oprindelige "primære sanktioner".

Han er enig med mange forskere, at sekundære sanktioner har alle de økonomiske sanktioners værste egenskaber. Sekundære sanktioner kan bruges effektivt og samtidig de forværre forholdet til deres allierede. Sekundære sanktioner kan blive brugt til at presse firmaer og individer uden for det sanktionspåbyggende land til at trække sig ud af kommercielle aktiviteter i et andet land. Ifølge artiklen kan det sanktionspåbyggende land vælge sekundære sanktioner af praktiske årsager for at påføre det sanktionsramte land endnu større økonomiske tab.

Artiklen argumenterer for at brugen af sekundære sanktioner kan være en effektiv måde at presse andre lande til at støtte økonomiske sanktioner. Effektiviteten af sekundære økonomiske sanktioner er tilsvarende andre former for sanktioner.

Samlet set har den økonomiske litteratur været relativt lidt opmærksom på sanktioner, især i sammenligning med den statsvidenskabelige litteratur. Dels skyldes dette formentlig tekniske/konceptuelle vanskeligheder med at modellere sanktioner teoretisk (Eaton og Engers, 1992 og 1999).

Mange artikler skriver om "smarte sanktioner", som er mere humane end traditionelle sanktioner. "Smart sanktioner" er en form for økonomisk sanktion, blev udviklet i 1990'erne efter FN havde indført traditionelle sanktioner i 1990 imod Irak. Disse sanktioner blev udviklet og set som et fredeligt alternativ til krig eller militær involvering. Smarte sanktioner sigter mod mere præcist at ramme målrette de enkelte personer, enheder eller regeringer, der er ansvarlige for uønsket adfærd eller

handlinger, i modsætning til at påvirke hele befolkningen eller økonomien i det pågældende land. Formålet med smarte sanktioner er at minimere de humanitære omkostninger ved sanktionerne, samtidig med at de stadig opnår de ønskede politiske mål. ”Disse nye smarte sanktioner havde til formål at indføre våbenembargo, finansielle sanktioner på assets, der tilhører specifikke individer og virksomheder, indføre rejserestriktioner på lederne af den sanktionerede stat, samt handels sanktioner på specifikke varer” (Gordon 2011 s. 315).

Den svenske freds- og konfliktforsker Peter Wallensteen har i mere end 30 år beskæftiget sig med sanktioner, samtidig har han forsket og skrevet om international politik, konfliktløsning og diplomati. Han har også undersøgt effekten af sanktioner i internationale konfliktsituationer.

Wallensteen har argumenteret for, at sanktioner kan være et nyttigt værktøj i diplomatisk værktøjskasse, men deres effektivitet afhænger af flere faktorer, herunder typen af sanktioner, den politiske vilje bag dem, og den internationale støtte til dem. Han har påpeget, at sanktioner ofte ikke har den ønskede virkning, især hvis de ikke ledsages af andre diplomatiske bestræbelser eller hvis de ikke har tilstrækkelig international opbakning.

Samtidig har Wallensteen advaret om, at sanktioner kan have uforudsete konsekvenser, herunder humanitære kriser og økonomiske lidelser for den pågældende befolkning. Han understreger vigtigheden af at afveje sanktionernes politiske mål med deres potentielle negative konsekvenser.

Ifølge artiklen “Sanctions Sometimes Smart: Targeted Sanctions in Theory and Practice”, begyndte FN at benytte sanktioner som aldrig før. Foruden FN, begyndte USA og den Europæiske Union også at anvende sanktioner i større grad (Drezner W 2011). Der er flere årsager, der spiller en rolle i denne stigning af sanktioner. En af disse årsager er, enden på den kolde krig, som gav de ovennævnte

nationer/institutioner større frihed til at implementere sanktioner (Drezner W 2011). I 1990'erne skete der også en række udviklinger i verden, som fik befolkningen af de ovennævnte lande til at forlange handling fra deres respektive regeringer. Heriblandt andet Golfkrigen, som medførte sanktioner mod Irak, men også sanktioner mod Jugoslavien, Haiti og Cambodia med flere (Gordon 2011 s, 315 & 317-318) (Cortright, Lopez 2000).

3. Metode

Metodologien omhandler, hvordan viden fremskaffes og anvendes. I dette afsnit bliver projektets metodiske tilgang beskrevet, først kommer en præsentation af forskningsmetode. Samtidig bliver det forklaret, hvorfor projektet er baseret på denne metode. I opgaven er der taget udgangspunkt i en lang række data. Af disse data er der foretaget en råkodning af materialet, for at uddrage de oplysninger, der opfattes som værende relevant for besvarelsen af projektet. I begyndelsen af arbejdsprocessen er der blevet læst flere forskningsartikler, for at blive betragtet om de er brugbare, hvorefter de relevante er blevet gemt, og forfatteren har foretaget en kodning af indholdet, for at få de essentielle pointer ud af teksten.

3.1. Den kvantitative indholdsanalyse

Dette projekt tager udgangspunkt i Content analysis (CA) eller kvantitative indholdsanalyse, som er mere anvendt udtrykket på dansk. Den kvantitative indholdsanalyse er udarbejdet med inspiration fra Klaus Krippendorffs (2013) sekspunktsmetodik i kombination med Mikkel Fugl Eskjærs og Rasmus Helles (2015).

Den kvantitative indholdsanalyse fik sin eksistensberettigelse som følge af massemediernes udbredelse, der gjorde det nødvendigt med en teknik til at kunne analysere og bearbejde de store mængder tekst (Krippendorff, 2013). På grund af

digitaliseringen og internettets udbredelse har vi mere information end nogensinde før. Ifølge Krippendorff (2013) kvantitative indholdsanalyse er potentielt en af de vigtigste forskningsteknikker i denne æra af "big data" og denne metodiske tilgang kan være det mest kraftfulde værktøj i forskning.

Krippendorff (2013) definerer kvantitative indholdsanalyse som "a research technique for making replicable and valid inferences from texts (or other meaningful matter) to the contexts of their use".

Kvantitative indholdsanalyse er en metode, der systematisk indfanger større mængder af kommunikationsindhold og herefter åbner op for en analyse af resultaterne. Den kvantitative indholdsanalyse anvendes ofte til at analysere tekst og er blevet en anerkendt metode inden for samfundsvidenskaberne (Eskjær & Helles, 2015). Denne metodiske tilgang karakteriseres som en systematisk, stringent tilgang til at analysere dokumenter i løbet af forskningen.

Formålet med content analysis er at identificere mønstre eller tendenser inden for det undersøgte materiale for at opnå en dybere forståelse af et emne eller et fænomen.

Derfor findes det nødvendigt at definere en sådan metodiske tilgang for at kunne undersøge og besvare problemformuleringen og herved identificere, hvordan økonomiske sanktioner påvirker den russiske økonomi.

I specialet bruges den kvantitative indholdsanalyse til systematiske undersøgelser af CSR-rapporteringer af udvalgte russiske virksomheder, som er under sanktioner.

Indholdsanalysen er struktureret ud fra Krippendorff (2013) seks komponenter, der udgør: genstandsfeltet, sampling, kodning, reducere af datamængde, behandling og rapportering. Disse seks komponenter vil løbende blive gennemgået i mere eller mindre detaljeret grad.

3.1.1 Genstandsfeltet

Genstandsfeltet omhandler en klar definition og afgrænsning af de relevante enheder, der skal undersøges (Krippendorff, 2013). Dette kan være alt fra individuelle ord eller sætninger til hele dokumenter, artikler, rapporter og statistiske data.

For at lave valide undersøgelser for dette speciale, vil vi kigge på forskellige områder på den russiske økonomi, som har været ramt af økonomiske sanktioner. Vi vil holde fokus på den finansielle sektor, Ruslands indtægter fra olie-, gaseksport og Ruslands Alrosa, verdens største diamantproducent, som udgør en vigtig del af en økonomisk sektor, der giver betydelige indtægter til regeringen.

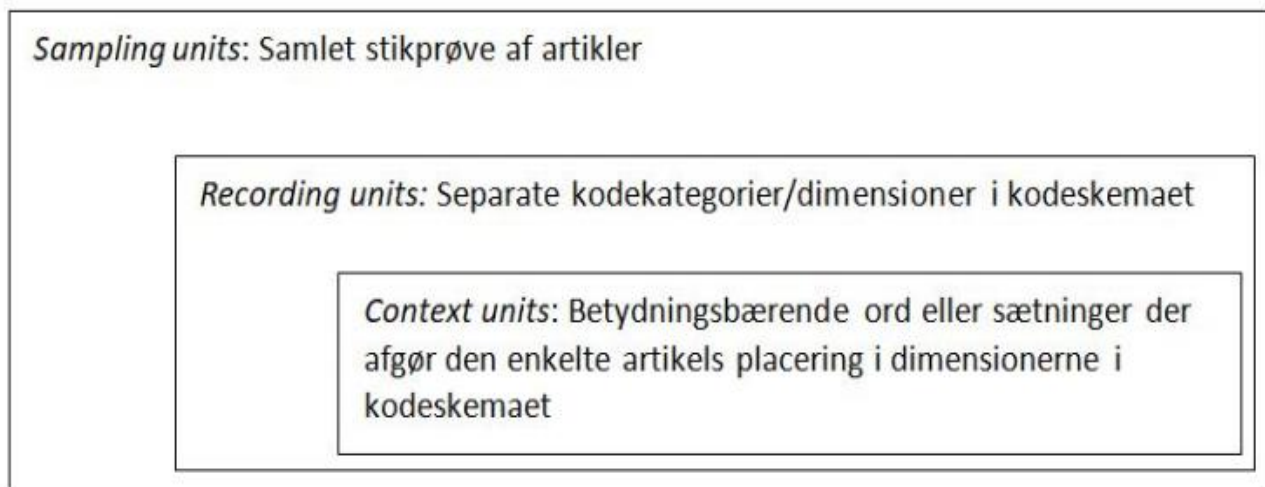
3.1.2 Sampling

Sampling eller prøvetagningsmetode refererer til processen med at vælge en delmængde af en større population til undersøgelse eller analyse. Krippendorff (2013) skelner mellem tre niveauer af enheder i forbindelse med en indholdsanalyse: Sampling units: Betegner de artikler, som er grundlaget for indholdsanalysen.

Recording units: Betegner de kategorier eller underkategorier, som udgør de variable/dimensioner, som ønskes behandlet separat og siden analyseret statistisk.

Context units: Er enheder af tekst, der er med til at afgrænse analysemulighederne. Der er tale om de sætninger eller enkelte ord, der afgør, hvilken kategori en artikel skal placeres i.

Vi kan illustrere ovenstående på følgende vis:

Tabel 2 Forholdet mellem sampling, recording og context units.

For at besvare nævnte problemformulering, vælges der først de videnskabelige artikler om sanktioner, som bidrager mest til denne undersøgelse. Samtidig kommer vi til at uddybe os i de årlige CSR-rapporteringer, som hører til de russiske virksomheder under sanktioner. Bagefter vælges der et repræsentativt udsnit af de rapporter og dokumenter, der skal analyseres, for at opnå valide og pålidelige resultater.

3.1.3 Kodning

Kodning refererer til deskriptive kategorier, som ikke må overlappe hinanden (Eskjær & Helles, 2015; Krippendorff, 2013;). I kodning skal man udvikle et sæt kategorier eller kodeskemaer, der bruges til at klassificere det undersøgte indhold. Disse kategorier kan være foruddefinerede baseret på teori eller tidligere forskning, eller de kan udvikles gennem en induktiv tilgang baseret på det faktiske indhold. Inden for vores forskning indebærer kodning at identificere og kategorisere dele af tekst eller andet kvalitativt data i forhold til de forskningsspørgsmål, der undersøges. Efter kodning kan man analysere mønstrene i kodede data for at opdage tendenser, sammenhænge eller nye indsigter.

I denne undersøgelse bruges kodning til analyse af CSR-rapporteringer og belyse forskellige aspekter af CSR-informationen i rapporterne. Dette gøres for at organisere dataene og gøre dem mere håndterbare og analysérbare. Alle eventuelle ændringer eller tilpasninger i alle former af finansielle poster skal dokumenteres. Man skal være omhyggelig med at identificere hver relevant oplysning og være opmærksom på detaljerne i henhold til vores foruddefinerede kategorier.

3.1.4 Datamængde

Datamængde er “limiting observations to a manageable subset of units that is statistically or conceptually representative of all the possible units” (Krippendorff, 2013). Med andre ord, skal der udføres en afgrænsning for mængden af undersøgte enheder for indholdsanalysen. Eskjær og Helles (2015) har ikke specifikke krav til datamængden, men påpeger dog at mængden af data skal være tilstrækkelig for at kunne krydstabulere uden for små talforekomster i de enkelte celler. Derfor følger mængden af data naturligvis dette krav for at arbejde metodisk konsistent.

For at identificere den samlede mængde af akademiske artikler, CSR – rapporter, finansielle rapporter og andre typer af statistiske data, der er relevante for denne undersøgelse, udføres der en afgrænsning på grund af en udgivelsesdato. For at komme frem til vores besvarelse af problemformuleringen, skal der undersøges rapporteringer før og efter sanktionerne trådte i kraft, for at finde mønstre og tendenser af sanktionernes virkning.

3.1.5 Behandling

Behandling - under analysen blev de enkelte artikler kategoriseret i forhold til de i kodemanualen udarbejdede dimensioner. Når data er blevet kodet, analyseres den for at identificere mønstre eller tendenser. Dette kan omfatte kvantitative analyser, såsom beregning af hyppigheden af bestemte kategorier, eller kvalitative analyser, hvor man udfører dybere fortolkninger af de fundne mønstre.

Til sidste skal der gennemgås, analyseres og laves evaluering af virksomhedens økonomiske præstationer før og efter sanktioner. Dette indebærer indsamling og registrering data om virksomhedens resultater inden for de identificerede områder.

3.1.6 Rapportering

Endelig fortolkes resultaterne af content analysis, og man rapporterer sine fund i en skriftlig rapport eller artikel. Dette kan omfatte diskussion af betydningen af de identificerede temaer eller tendenser og deres implikationer for det undersøgte emneområde.

Til allersidst skal der opsummeres vigtigste fund og konklusioner fra analysen. Der skal belyses, hvad den kvantitative indholdsanalysen har afsløret om virksomhedernes CSR-præstationer og eventuelle fremtidige udfordringer eller muligheder.

4. Teori

I det nedenstående afsnit gennemgås specialets anvendte teori. Dette afsnit har til formål at redegøre for projektets teoretiske afsæt med henblik på at skabe en forståelse for, hvilke teoretiske værktøjer og redskaber forfatteren anvender til besvarelse af den foreliggende problemformulering og for at skabe grundlag for analysen.

4.1 Teoretiske aspekter af sanktioner

Fordi dette speciale omhandler sanktioner, er det relevant at redegøre hvorfor stater eller overnationale instanser, som EU eller FN sanktionerer, og hvilke redskaber der kan gøres brug af når dette sker. Historisk set har overnationale instanser sanktioneret lande, som man har været i konflikt med.

Sanktioner kan være af diplomatisk eller økonomisk art. De har til formål at få nationer eller deres ledere til at ændre en given kurs, ændre en bestemt adfærd eller

politik, som for eksempel en overtrædelse af folkeretten eller menneskerettighederne, eller en politik, der ikke respekterer de retsstatslige eller demokratiske principper.

Samfundsfag betragter sanktioner som reaktioner på adfærd. Sanktioner kan være positive (belønning) eller negative (straf). Negative sanktioner udøves, når adfærden bryder med gældende normer i en sådan grad, at gruppens eller samfundets tolerancegrænse overskrides. Der kan bruges sanktioner både i forbindelse med overtrædelse af formelle og uformelle normer (samfundsfag.dk).

4.1.1 Eksempler af sanktioner i forskellige lande

Flere organisationer og regeringer verden over pålægger sanktioner af forskellig art. Nogle af de mest markante sanktionsudstedende parter er FN, Europæiske Union og USA (kilde: sanctionsmap.eu).

De Forenede Nationer (FN): FN har magt til at udstede sanktioner som en del af dens bestræbelser på at bevare international fred og sikkerhed. Sikkerhedsrådet har bemyndigelse til at pålægge sanktioner, enten som en del af FN's kapitel VII eller gennem andre resolutioner. FN-sanktioner kan variere fra våbenembargoer og handelsrestriktioner til indrejseforbud og finansielle sanktioner.

Den Europæiske Union (EU): EU har også beføjelse til at udstede sanktioner som svar på forskellige former for adfærd, der anses for at true EU's værdier, interesser eller sikkerhed. Disse sanktioner kan omfatte individuelle sanktioner mod personer eller enheder, økonomiske sanktioner mod lande eller organisationer, eller andre former for restriktioner.

USA: USA har en lang historie med at pålægge sanktioner som et redskab til at fremme sine udenrigspolitiske mål. USA's sanktioner kan variere fra økonomiske sanktioner og handelsembargoer til individuelle sanktioner mod regeringseksponenter eller virksomhedsledere.

EU har bundet sig til FN, der repræsenterer alle verdens lande. Når sikkerhedsrådet i FN vedtager sanktioner mod et land, så indfører EU automatisk de samme. Man behøver ikke lægge sanktioner på et helt land. Man kan gå specifikt efter bestemte organisationer, der bryder de internationale spilleregler så som terrororganisationer Al Qaeda eller kinesiske hackergrupper.

Der er mange eksempler på økonomiske sanktioner, der er blevet indført mod forskellige lande af forskellige årsager gennem årene. Her er nogle eksempler af dem fra EU Sanctions Map og Rådet for Den Europæiske Union:

Iran: På grund af bekymringer omkring Irans atomvåbenprogram og menneskerettighedskrænkelser har USA og EU indført omfattende økonomiske sanktioner mod Iran. Disse sanktioner inkluderede begrænsninger for Irans olieeksport, blokering af adgang til internationale finansielle institutioner og embargoer mod visse varer og tjenester.

Nordkorea: Sanktionerne mod Nordkorea er omfattende og skyldes primært landets atomvåbenprogram, der bliver set som en trussel mod den internationale sikkerhed. De er målrettet landets økonomi og handel, og de rammer også produktionen af atomvåben. EU's sanktioner mod Nordkorea er de hårdeste, unionen har pålagt et land.

Syrien: Borgerkrigen i Syrien har siden 2011 fået EU til at vedtage en række sanktioner mod den syriske regering og tilknyttede personer for overtrædelser af menneskerettighederne. Regeringen blev blandt andet anklaget for at have brugt kemiske våben mod civilbefolkningen. Disse sanktioner omfatter forbud mod handel med våben og visse varer, begrænsninger for finansielle transaktioner og individuelle sanktioner mod medlemmer af den syriske regering.

Venezuela: Siden 2017 har der været sanktioner mod Venezuela, der har været plaget af politisk uro og økonomisk krise. Sanktionerne er indført for at lægge pres på

landets præsident Nicolas Maduro og hans styre, og de omhandler overtrædelse af menneskerettighederne og demokratisk tilbageskridt, korruption og økonomiske problemer.

Cuba: USA har haft en handelsembargo mod Cuba siden begyndelsen af 1960'erne. Denne embargo blev indført som svar på den cubanske revolution og den nye regerings beslaglæggelse af amerikanske ejendomme på øen. Embargoen blev gradvist udvidet og strammet i løbet af årene, og den omfatter i dag begrænsninger for handel, rejser, finansielle transaktioner og andre former for samarbejde mellem USA og Cuba. I de seneste år har der været en vis lettelse i spændingerne mellem USA og Cuba, og der er blevet truffet skridt for at normalisere forholdet mellem de to lande.

Hviderusland: Sanktionerne mod Hviderusland er en del af en bredere international fordømmelse af landets autoritære regime og som svar på krænkelser af menneskerettighederne, politiske undertrykkelse, præsident valgfusk i 2020, der førte til massive protester, og hvor der blev slået hårdt ned på demonstranter og andre bekymrende handlinger.

Rusland: Efter annekteringen af Krimhalvøen og konflikten i det østlige Ukraine har USA, EU og andre vestlige lande indført økonomiske sanktioner mod Rusland. Disse sanktioner omfatter blandt andet begrænsninger for russiske banker og virksomheders adgang til vestlige finansielle markeder, indførelse af restriktioner for handel med bestemte russiske sektorer og individuelle sanktioner mod russiske embedsmænd og virksomhedsledere.

4.1.2 Sanktionsordninger

Sanktionsordninger er politiske eller diplomatiske foranstaltninger, der pålægges af enkelte lande, internationale organisationer for at påvirke adfærd, tackle internationale udfordringer eller fremme specifikke politiske mål. Disse sanktioner kan variere i form, omfang og intensitet afhængigt af den kontekst, de er rettet mod. Nogle af de mest almindelige former for sanktioner inkluderer økonomiske sanktioner (som handelsembargoer, finansielle sanktioner og indefrysning af aktiver), diplomatiske sanktioner (som nedgradering af diplomatiske relationer, udvisning af diplomater og suspension af diplomatisk samarbejde) og andre former for sanktioner som våbenembargoer, rejseforbud og individuelle sanktioner.

Sanktionsordninger spiller en vigtig rolle i det internationale system som et værktøj til at fremme international fred, sikkerhed og menneskerettigheder, samt til at tackle specifikke udenrigspolitiske udfordringer og kriser. En sanktionsordning er et system, der fastlægger regler og procedurer for pålæggelse, gennemførelse og håndhævelse af sanktioner mod enkeltpersoner, enheder, regeringer eller andre enheder (kilde: EU-rådet).

EU omsætter alle sanktioner, der besluttet i FN's sikkerhedsråd, men udsteder også egne sanktioner som reaktioner på politiske udviklinger. EU har en række værktøjer, i form af forskellige sanktioner, der kan anvendes i forskellig grad alt efter hvad der vurderes til at være mest effektiv for at opnå den bedste resultat (kilde: EU-rådet). De sanktionsmuligheder som EU har til rådighed omfatter følgende:

Våbenembargo - forbud mod eksport af varer og teknologi, der er omfattet af EU's liste over militært udstyr. Embargoer kan også omfatte forbud mod eksport eller import af teknologi, der kan anvendes til fremstilling, vedligeholdelse eller anvendelse af våben.

Rejseforbud - de berørte personer må ikke rejse ind i eller passere gennem EU's område. Rejseforbud kan have betydelige konsekvenser for de berørte personer, herunder adgang til arbejde, uddannelse, familiesammenføring og andre former for sociale eller økonomiske aktiviteter.

Indefrysning af aktiver - alle aktiver tilhørende enkeltpersoner og enheder, der er omfattet af sanktioner, indefrysnes. Indefrysning af aktiver er en vigtig del af sanktionssystemet, da det kan være et effektivt redskab til at forhindre misbrug af økonomiske ressourcer og til at fremme international fred, sikkerhed og retfærdighed.

Ingen rådighed over midler - en person, virksomhed eller enhed har ikke adgang til at kontrollere deres økonomiske ressourcer eller midler. EU's borgere og enheder må ikke stille midler til rådighed for dem, der er omfattet af sanktioner.

Økonomiske sanktioner - restriktioner inden for sektorerne for handel, forsvar, teknologi, finans, transport og energi. Økonomiske sanktioner kan have betydelige konsekvenser for de berørte parter i form af økonomiske tab, begrænsninger for forretningsaktiviteter, tab af adgang til vigtige ressourcer eller markeder og i visse tilfælde politisk eller diplomatisk isolation.

Diplomatiske sanktioner - er en del af den diplomatiske værktøjskasse, som lande bruger til at håndtere internationale spørgsmål, fremme deres interesser og beskytte deres værdier, som mest ses i form af afbrydelse af diplomatiske forbindelser eller tilbagekaldelse af EU's diplomatiske repræsentanter (kilde: concilium.europa.eu). De kan være en effektiv måde at signalere utilfredshed, lægge pres på for ændringer eller markere afstandtagen fra visse politikker eller handlinger. Samtidig kan de også have konsekvenser for diplomatiske relationer og samarbejde mellem lande.

Sanktionerne har til formål at svække Ruslands evne til at finansiere krigen og er specifikt rettet mod den politiske, militære og økonomiske elite, der er ansvarlig for invasionen. Disse sanktioner har ikke til formål at ramme den russiske befolkning og

derfor heller ikke fødevarer, landbrug, sundhed, eller lægemidler. I stedet har sanktionerne til formål at begrænse import af specielle udvalgte russiske produkter, samt at begrænse eksport af andre specifikt udvalgte produkter til Rusland (kilde: consilium.europa.eu).

I april 2024 der blev registreret næsten 50 EU's sanktionsordninger i kraft og ca. 5000 enkeltpersoner og enheder er omfattet af EU's sanktioner på verdens plan. For at opnå den bedste virkning af sanktionerne, skal der være flere kombinationer af politiske og økonomiske foranstaltninger for om sanktionerne lykkes. Efter Ruslands invasion af Ukraine blev €300 milliarder af Ruslands centralbankreserver blokeret i EU og næsten 70% af aktiverne i det russiske banksystem er under sanktioner nu. Foruden dette, 1700 russiske personer og 420 russiske enheder har fået deres aktiver og økonomiske midler indefrosset, som svar til €20 milliarder (kilde: consilium.europa.eu).

”Du skal ikke købe russisk” eller ”Boykot russiske varer” er en ikkevoldelig kampagne med det formål at boykotte russisk handel, som bredder sig verden rundt og specielt i alle europæiske lande, som svar på russisk angreb på Ukraine (Wikipedia). En række af de største supermarkeds kæder i Danmark boykotter alle russisk-importerede varer. Salling Group, der står bag Netto, Føtex og Bilkas butikker i Danmark, har besluttet at fjerne alle russiskproducerede varer fra hylderne. Med denne beslutning sender butikskæden et tydeligt signal til omverden og visser opbakning til Ukraine (kilde: TV2 Nyheder, februar 2022). Dermed blev varelageret gennemgået i 525 Netto-butikker i Danmark, 325 Netto-butikker i Tyskland og 650 Netto-butikker i Polen. Desuden blev varerne fjernet fra de 100 danske Føtex-butikker og 18 Bilka-varehuse. Også Coop, der står bag blandt andet Kvickly, Irma og Fakta og ejer næsten 1000 butikker i Danmark, stoppede med at købe varer fra Rusland. Samtidigt oplyste Lidl Danmark, at supermarkeds kæden ikke har nogen russiske varer i sit sortiment (kilde: Finans, februar 2022).

4.1.3 Sanktioner mod Rusland efter 2014

Da Ukraines præsident Viktor Janukovitj i november 2013 besluttede at trække sig ud af en handelsaftale med EU, men hellere ville samarbejde med Rusland, gik tusinder af ukrainere på Majdan-pladsen i Kiev og protesterede. Det endte med, at pro-russiske præsidenten blev væltet. Rusland annekterede Krim i marts 2014 efter en pseudofolkeafstemning, som ikke er anerkendt af de fleste lande i verden og pro-russiske separatister udråbte to republikker i Donetsk og Luhansk og valgte deres egne politiske ledere (kilde: Krise i Ukraine).

Krim-halvøens placering i Sortehavet, har for russerne en stor militær strategisk betydning. Det er flådebasen Sevastopol, som Rusland ønsker at have den fuldkomne kontrol over, idet den er et vigtigt militærstrategisk omdrejningspunkt i Sortehavet (Herschend, 2014).

Efter Rusland annekterede Krim og støttede separatister i det østlige Ukraine, indførte Obama-administrationen i 2014 sammen med Den Europæiske Union en række økonomiske sanktioner mod russiske enkeltpersoner og virksomheder, som bestod i rejseforbud mod centrale individer samt indefrysning af russiske aktiver.

De officielle årsager bag de sanktioner, som EU og USA har indført mod Rusland, er den opfattelse, at folkeafstemningen på Krim var illegitim, Ruslands ulovlig annektering af Krim og Ruslands fortsatte krænkelse af ukrainsk suverænitet og støtte til de prorussiske separatister.

De sanktioner, som EU og USA indførte i 2014 - 2015, var alle målrettede og oprindeligt omfattede sanktioner af enkeltpersoner og enkelte virksomheder, der havde deltaget i processen, der førte til den ulovlige annektering af Krim. Disse personer fik forbud mod at komme ind i USA og EU og deres finansielle aktiver i disse lande blev indfrosset. Den Europæiske Investeringsbank og Østbanken (EBRD) stopper nye investeringer og finansieringer af nye projekter i Rusland og

EU-landene indfører brede økonomiske sanktioner mod Rusland, som blandt andet vil begrænse russiske bankers adgang til EU's finansmarked. Sidenhen er flere sanktioner mod Rusland blevet implementeret, som har til formål at svække den russiske økonomi ved at sanktionere bestemte områder (kilde: dr.dk).

Formålet med de amerikanske sanktioner er at øge Ruslands politiske isolation samt de økonomiske omkostninger for Rusland, især på områder, der har betydning for Præsident Putin og personer, tilknyttet den russisk regering. De amerikanske sanktioner omfatter:

1. Indefrysning af aktiver for specifikke personer. Aktiver fra enkeltpersoner tæt på Vladimir Putin er blevet fastfrosset. Amerikanske personer og enheder er forbudt at foretage finansielle transaktioner med dem.
2. Indefrysning af aktiver for specifikke enheder, især statsejede banker, energi virksomheder og våbenproducenter.
3. Restriktioner for finansielle transaktioner med russiske virksomheder inden for finans, energi og forsvar.
4. Restriktioner for eksport af olierelateret teknologi.
5. Restriktioner for eksport af teknologi med dobbelt anvendelse.

EU har indført tre forskellige sanktionsregimer i forbindelse med Ruslands aggression mod Ukraine. Disse regimer retter sig mod følgende:

1. Enkeltpersoner og juridiske enheder, der har været involveret i handlinger, som førte til den ulovlige annektering af Krim og Ukraines suverænitetskrænkelser have deres aktiver i EU-område frosset.
2. Restriktioner og senere totalforbud mod import til EU af varer med oprindelse i Krim eller Sevastopol, som reaktion på den ulovlige annektering af Krim og Sevastopol. Samtidig blev disse sanktioner udvidet til eksportforbud. Dette

indebærer, at udstyr og teknologi til transport, telekommunikation og energi må ikke eksporteres til Krim.

3. Økonomiske sanktioner mod Rusland, der begrænser brugen af EU's finansielle markeder og forbud mod eksport af våben og varer med dobbelt anvendelse og af udstyr og tjenester til olieindustrien.

Denne forordning gjorde det forbudt at investere eller handle med russiske statspapirer med en statsandel på over 50 pct. og en løbetid på over 90 dage. Fem statsejede russiske banker –Sberbank, VTB, VEB, Vneshekonombank, Rosselkhozbank og finansielle institutioner og deres datterselskaber blev ramt af sanktionerne. De økonomiske sanktioner medfører, at de fem statsbanker ikke kan optage lån med en varighed på over 30 dage på EU's og amerikanske kapitalmarkeder. Nogle statsselskaber i oliesektoren, blandt andet olie giganten Rosneft, og virksomheder i forsvarssektoren kunne ikke optage kreditter med en varighed længere end 90 dage, senere i mange tilfælde forkortet til 30 dage.

De vestlige sanktioner medførte, at Rusland som svar indførte en række modsanktioner. De mest opsigtsvækkende blev vedtaget i august 2014 og betød et års forbud mod import af frugt, grøntsager, kød, fisk, mælk og andre mejeriprodukter fra alle EU-lande samt USA, Canada, Norge og Australien (Wang, 2015: 2-3; Russia Direct, 2014).

På trods af omfanget af sanktionerne har højtstående russiske embedsmænd gentagne gange udtalt, at de ikke er destruktive, og at nedgangen i økonomien og forringelsen af russernes liv er mere relateret til faldet i oliepriserne og landets interne problemer. Russiske ledere siger også, at sanktioner stimulerer søgningen efter alternative salgsmarkeder og udviklingen af den nationale producent (kilde: bbc.com). EU's og USA's sanktioner er designet at have så stor indflydelse som muligt på regimet og minimere påvirkningen af befolkningen. Tabel 3 viser de virksomheder, der er nævnt i sanktionerne dokumenter.

Tabel 3: Virksomheder, der ramt af sanktioner efter Krim annektering

Banks		Defence industry	
Rossiya	US	OA O Almaz-Antey	US/EU
Sberbank	US/EU	OA O NPO Bazalt	US/EU
Vneshekonombank (VEB)	US/EU	JSC Concern Sozvezdie	US
VTB Bank	US/EU	JSC MIC NPO Mashinostroeniya	US
Gazprombank	US/EU	Kalashnikov Concern	US/EU
Bank of Moscow	US	KBP Instrument Design Bureau	US
Rosselkhozbank	US/EU	Radio-Electronic Technologies	US
		JSC NIIP	US
Energy companies		United Shipbuilding Corporation	US
Novatek	US	Uralvagonzavod	US/EU
Rosneft	US/EU	OPK Oboronprom	EU
Gazprom	US	United Aircraft Corporation	EU
Gazprom Neft	US/EU	Dolgoprudny Research Production Enterprise	US
Lukoil	US	Mytishchinski Mashinostroitelny Zavod	US
Surgutneftegas	US	Kalinin Machine Plant	US
Transneft	US/EU	JSC Sirius	EU
		OJSC Stankoinstrument	EU
		OA O JSC Chemcomposite	EU
		JSC Tula Arms Plant	EU
		NPK Tekhnologii Mashinostroeniya	EU
		OA O Vysokototschnye Kompleksi	EU

Energisanktionerne er rettet mod oliesektoren, som er den største eksportvare tjener. Det betyder, at olie og gas virksomheder er blevet målrettet. Gasproduktion og gaslevering er ikke direkte begrænset af EU's sanktioner, men Gazprom er målrettet af US. Dette afspejler EU's afhængighed af russisk gas. Alligevel lande, som stadig er meget afhængige af Russisk olie har problemer såvel som dem, der er meget afhængig af rørledningsgas, og kan ikke skifte gasleverandør på kort og mellemlang sigt lige så nemt.

Alle kilder og listen over sanktionerne for Rusland, pålagt i forbindelse med Ruslands aggression mod Ukraine i 2014-2015, er opført under Bilag 1.

4.1.4 Sanktioner mod Rusland efter d. 24. februar 2022

Kort efter Ruslands angreb på Ukraine i februar 2022 stod Rusland over for et hidtil uset sanktionspres fra Vestlige lande. USA og EU var hurtige til at udløse nye bølger af sanktioner, i form af indefrysning af Ruslands valuta- og guldreserver og begrænsninger for den russiske centralbank at bruge dollars og euro. Ruslands økonomiske politik er blevet betydeligt påvirket af disse sanktioner og som konsekvensen faldt BNP med 2,1% i 2022 (Prokopenko 2023).

De restriktive foranstaltninger ramte nøglesektorer af den russiske økonomi, herunder finans, energi, jernmetallurgi, minedrift, elektronik, teknik og transport. Næsten alt muligt sanktionsinstrumenter blev anvendt, herunder blokerende finansielle sanktioner, investeringsforbud, eksport- og importkontrol, transport blokader, luftfart forbudt, personlige sanktioner, visumrestriktioner og diplomatiske forbindelser, forretningsbånd afbrydelse samt afløsning og udsættelse sports- og kulturelbegivenheder (Timofeev, 2022).

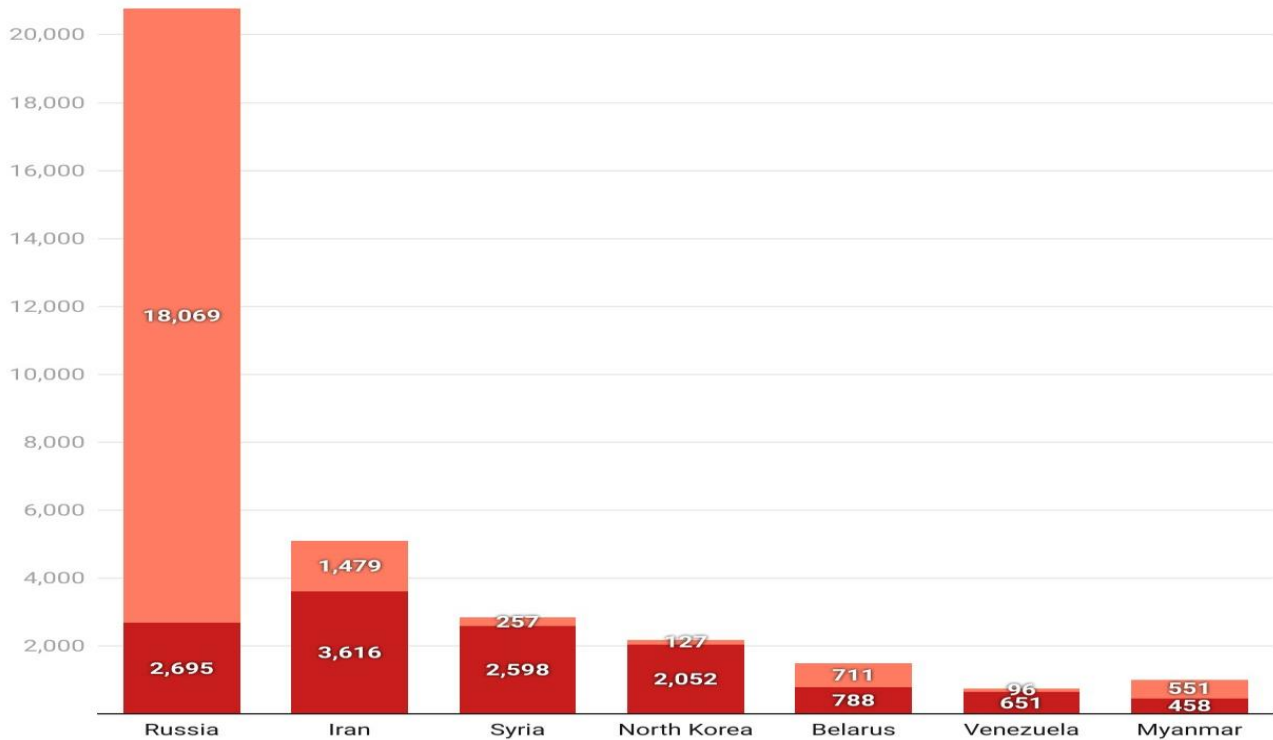
Sanktionspresset mod Rusland stiger næsten hver dag. Rusland er gået fra at være en del af den globale økonomi til at være det største mål for globale sanktioner og en finansiell paria på mindre end to uger efter invasionen startede. (kilde: Forbes).

Rusland er blevet verdens førende i antallet af sanktioner, som andre stater har indført mod det, ifølge data fra den globale database til sporing af sanktionsrestriktioner Castellum.ai. Indtil 22. februar var Rusland på andenpladsen efter Iran. På det tidspunkt blev der indført 3616 sanktionsrestriktioner mod Teheran, og 2695 mod Rusland. Syrien var på den tredjeplads med 2598 sanktioner. Men siden februar 2022 er der blevet pålagt mere end 18000 nye sanktioner mod Rusland, hvilket bringer det samlede antal restriktioner op på 20000, og Rusland er nu langt foran Iran. Se tegninger på Figur 1 og Figur 2.

Figur 1 Antallet af sanktioner i forskellige lande.

Russia Tops Sanctioned Countries

Before 22 February 2022 Since 22 February 2022

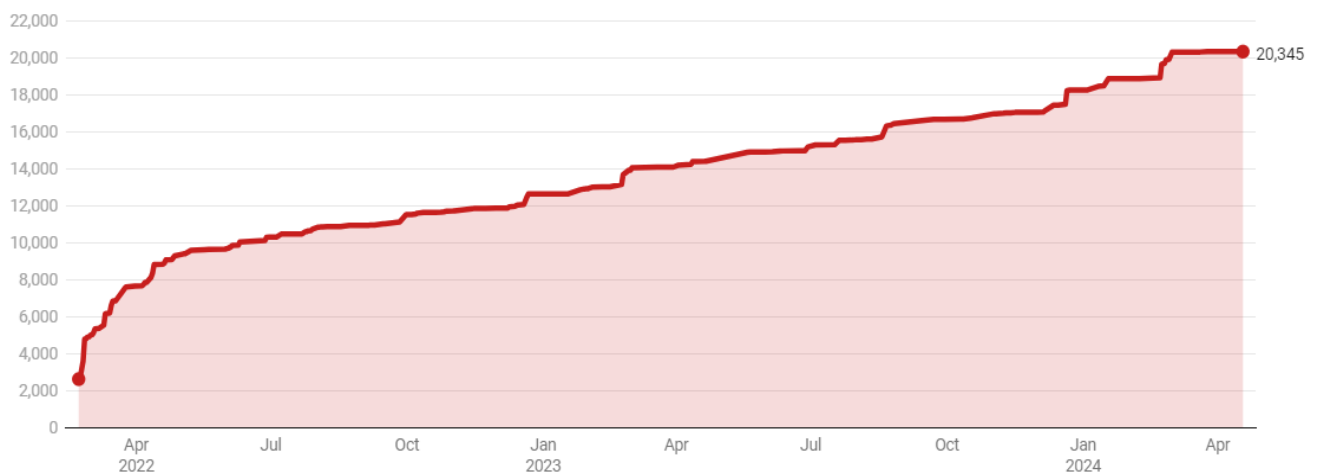

Source: Castellum.AI • Created with Datawrapper

Figur 2 Antallet af sanktioner mod Rusland.

Total Sanctions Against Russia

22 February 2022 - 22 April 2024

Includes Australia, Canada, EU, France, Switzerland, UK, and US sanctions.

Source: Castellum.AI • [Get the data](#) • [Embed](#) • [Download image](#) • Created with [Datawrapper](#)

De pålagte restriktioner er utrolige i tempo og omfang. På få uger så Rusland et sæt af sanktioner, der er næsten lige så betydningsfulde, som at Iran måtte affinde sig med over fire årtier (Timofeev, 2022).

Officielle sanktioner går hånd ind hånd med boykot af mange russiske varer og producenter, de fleste udenlandske virksomheder stopper deres operationer i Rusland.

Rusland er den mest sanktionerede land i verden fra 2022 ifølge the European Council. Der blev vedtaget 9 sanktionspakker mod Rusland i 2022, 3 sanktionspakker i 2023 og i anledningen af 2-årsdagen for den russiske invasion af Ukraine har EU-landene vedtaget en 13. sanktionspakke mod Rusland, som har til formål at sikre at sanktionerne ikke omgås (European Council).

Alle sanktionerne, der er pålagt Den Russiske Føderation, kan opdeles i flere kategorier.

Første kategori af sanktioner vedrører "blokering" sanktioner ved indefrysning af aktiver. Over 200 milliarder euro i russiske aktiver, størstedelen fra den russiske centralbank, er blevet indefrosset af EU. De russiske banker VTB, Otkritie, Sovcombank, Promsvyazbank og Novikombank er hårdest ramt af sanktionerne. Deres aktiver og konti i amerikanske dollars er blokeret, hvilket betyder, at de er effektivt isoleret fra dollarsystemet. Apple Pay og Google Pay betalingstjenester fungerer ikke længere for kort fra disse fem banker. Størstedelen af midlerne opbevares af den internationale indskudsorganisation Euroclear, som har base i Belgien. Josef Borrel, EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, talte ud i forbindelse med denne foranstaltning. Ifølge ham vil omkring halvdelen af den russiske centralbanks finansielle reserver blive indefrosset, og det ville i høj grad påvirke det russiske finansielle system (kilde: RBC).

Den anden kategori af sanktioner har fokus på det finansielle system og finansielle institutioner og omfatter begrænsninger på transaktioner med andre. De

foranstaltninger, der blev truffet af EU, Storbritannien og USA har til formål at udelukke en række russiske banker, så som Bank Otkritie, Novikombank, Promsvyazbank, Rossiya Bank, Sovcombank, Vnesheconombank (VEB) og VTB BANK, fra det internationale betalingssystem SWIFT og forbud mod alle russiske transaktioner med Central Bank af Rusland (European Council). Swift er et betalingssystem, der muliggør hurtige internationale betalinger. Swift står for Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications. En udelukkelse vil være ødelæggende for russiske banker, virksomheder og privatpersoners mulighed for at handle internationalt. Lars Krull, seniorrådgiver ved Aalborg Universitet, har kaldt en udelukkelse fra Swift for "et finansielt supervåben". Han roser USA's tilgang til sanktionerne og understrejer, at det rammer Rusland hårdt. Det vil være meget problematisk og besværligt for russiske virksomheder at føre penge ind og ud af landet, som betaling for varer og tjenesteydelser (Finans, 2022).

Den tredje kategori af sanktionerne har fokus på energisektor. Ifølge den sjette sanktionspakke, sanktionerne i energisektoren omfatter forbud mod import af råolie og kul fra Rusland, forbud mod flydende propangas, forbud mod nye investeringer i de russiske energi- og minesektorer og et internationalt prisløft for søtransport af olie. Alt dette har betydelige konsekvenser for Rusland og rammer kernen af den russiske økonomi. Olie og gas udgør 20 procent af Ruslands samlede økonomi og næsten halvdelen af russisk samlede olieeksport går til EU. I 2021 importerede EU råolie til en værdi af 48 mia. euro og raffinerede olieprodukter til en værdi af 23 mia. euro fra Rusland. Importforbuddet af olieprodukter omfatter 90 % af EU's nuværende import fra Rusland. (European Council). Dette olieforbud betyder, at det ved 2022 udgang ikke længere til at være tilladt at importere russisk olie, der fragtes til Europa via skibe. Denne import udgør to tredjedele af den samlede russiske olieimport til Europa. Undtaget er den sidste tredjedel af olien, der ankommer til Europa via den rørledning, der løber gennem Ukraine. Kim B. Olsen, som er analytiker med særligt

fokus på sanktioner i EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) fortæller, at nye sanktioner mod Rusland rammer hårdt på europæisk jord, men EU er klar til at betale prisen. Ifølge Kim B. Olsen betaler EU-landene helt op mod tre milliarder kroner for russisk olie om dagen.

Importforbuddet vil ramme helt op til 90 procent af den samlede europæiske olieimport fra Rusland, hvilket vil resultere i enorme pengestrømme reduktioner fra EU til Rusland og til den russiske økonomi. EU-landene vil forsøge at omstille sig så hurtigt som muligt på vej til landes energifafhængighed trods langsommelig og uskøn proces (DR Nyheder).

Den fjerde kategori vedrører international handel. Ifølge Europa-Kommissionen har EU siden februar 2022 forbudt over 43,9 mia. € i vareeksport til Rusland og 91,2 mia. € i vareimport fra Rusland. Det betyder, at 49 % af eksporten og 58 % af importen i øjeblikket er omfattet af sanktioner i forhold til 2021. Sanktionerne i handelssektoren omfatter et forbud mod eksport til Rusland af avanceret teknologi, elektroniske komponenter og software, produkter og teknologi til luftfarts- og rumindustrien, transportudstyr, søfartsprodukter, skydevåben og andet militær materiel, luksusvarer som luksusbiler, ure og smykker. Listen over varer, som kan ikke importeres fra Rusland til EU: diamanter og guld, herunder smykker, stål, jern, kobber, træ, spiritus, kaviar, fisk osv. USA har indført de største handelssanktioner i historien, som har til formål at fratage sektorer af russisk industri såsom det militærindustrielle kompleks, flyproduktion og skibsbygning af kritiske teknologiske elementer. Det Hvide Hus vurderer, at de nye restriktioner vil halvere russisk import af højteknologiske produkter, fra elektronik og computere til flyelektronik og komponenter til rumfartsindustrien. Den Europæiske Union har indført en embargo på levering af varer og teknologier til Rusland, der bruges i luftfarts- og rumfartssektoren. Derudover blev der nedlagt et forbud mod forsikring og

vedligeholdelse af varer relateret til disse industrier. EU forbød salg af nye fly til Rusland (kilde: RBC).

Den femte kategori vedrører transport ved at lukke luftrummet fra alle russiske fly, også private, hvilket gælder både for passagerer og fragt, lukning af EU-havne for russiske fartøjer, forbud mod søtransport af russisk olie til tredjelande, forbud mod lastbiler, påhængsvogne og sættevogne, der er indregistreret i Rusland over hele EU-territorium (European Council). Disse foranstaltninger var annonceret af USA, EU, Storbritannien, Island, Schweiz, Canada og andre stater. "Vi lukker EU's luftrum for russiske fly. Vi forbyder alle russisk-ejede, russisk-registrerede eller russisk-kontrollerede fly. Disse fly vil ikke være i stand til at lande, lette eller flyve over EU's territorium," sagde EU-Kommissionens formand Ursula von der Leyen søndag den 27. februar 2022 på en pressekonference i Bruxelles.

Den sjette kategori vedrører en udvandring af europæiske virksomheder fra Rusland, som trækker sig ud af landet som om en del af den verdensomspændende boykot. I de første uger, efter krigen brød ud i Ukraine, meddelte en lang række af danske virksomheder, at man ville indstille deres aktiviteter i Rusland. Pandora, tøjkoncernen Bestseller og Jysk stoppede alle øjeblikkeligt med at sælge varer i Rusland. Legetøjsgiganten Lego har afsluttet al forretning i landet i juli 2022. Arla har lavet en aftale om at frasælge sine aktier i sit russiske datterselskab i april 2022. Velux, verdenskendte vindue producent, har ingen medarbejdere tilbage i Rusland, men venter stadig på, at de russiske myndigheder godkender lukningen, så de helt officielt er ude af Rusland.

Haldor Topsøe, som leverer teknologi til olieindustrien og den kemiske industri, og Ørsted, som beskæftiger sig med leverancer af store mængder gas, meldte alle ud, at de ville afslutte deres aktiviteter i Rusland, men at de ville vente, til de eksisterende kontrakter udløb.

Pumpevirksomheden Grundfos, industrikoncernen Danfoss, Mærsk, Vestas, Welltec, som laver teknologiske løsninger til energisektoren, FLSmidth, der servicerer cement- og mineindustrien og endelig Carlsberg, som har fået en del kritik af deres exit-strategi, meldte ud, at deres exit har krævet et salg af bygninger, produktionsanlæg og datterselskaber og nogle af dem er i gang med en salgsproces indtil nu.

Andre danskerne virksomheder har valgt at fortsætter i Rusland.

Medicinalvirksomhederne Novo Nordisk og Lundbeck har fokuseret deres aktiviteter i Rusland til kun at indebære salg af medicin. Novo Nordisk er kendt for sukkersygemedicinen insulin, og Lundbeck sælger medicin mod skizofreni, depression og angst. Chr. Hansen producerer kulturer og enzymer til både fødevarer og sundhedsprodukter. Virksomheden oplyser, at de "ser det som en humanitær forpligtelse", at man fortsat leverer kulturer og enzymer, så de civile stadig kan få mad og medicin. Ecco har forholdt sig fuldstændigt tavse angående den aggressive russisk politik mod Ukraine, og koncernen ikke ønsker at stille op til interview og har i øvrigt ingen kommentarer. Den danske isoleringsproducent Rockwool er havnet på en ukrainsk liste over selskaber, der handler med den russiske stat og bidrager til det russiske militærbudget ved at betale skat i landet. Ifølge NACP's direktør Oleksandr Novikov har Rockwool i 2022 bidraget med et trecifret millionbeløb til den russiske statskasse (CSR.dk).

Rockwool vil gerne forklare beslutningen om at blive på det russiske marked. De har argumenteret med, at det ville være en milliardgave til Rusland, hvis de forlod markedet (Sara Rud).

Den sidste kategori vedrører rejserestriktioner. EU's udenrigsministre er blevet enige i september 2022 om at suspendere EU-Rusland visumlempelsesaftalen. Den danske regering har besluttet at stramme sine nationale visumregler. Det betyder, at Rusland kommer i gruppe med bl.a. Eritrea, Somalia og Syrien, hvilket vil gøre det

vanskeligere for russiske statsborgere, at opnå visum (Udenrigsministeriet). Næsten alle europæiske lande annoncerede begrænsningen af russiske turisters adgang til deres territorium.

4.2 Teoretiske aspekter af CSR

Dette afsnit har til formål at redegøre for CSR fænomen. Afsnittet vil belyse hvordan og hvorfor begrebet er opstået, og ligeledes en begrebsafklaring med det formål at diskutere og definere begrebets funktionalitet og betydning. Afsnittet er til for at få en dybere forståelse for CSR og hvad der hører under dette område.

4.2.1 CSR begrebsafklaring

CSR er en forkortelse af det engelske udtryk Corporate Social Responsibility. På dansk betegnes CSR som en virksomheds sociale ansvar. CSR er vokset som begreb og redskab især det sidste årti, hvor teoretikere og praktikere har taget CSR til sig og videreudviklet det til en selvstændig ledelsesdisciplin. CSR omhandler typisk virksomhedens sociale, miljømæssige og økonomiske ansvar, også kaldet en trefoldige bundlinje (triple bottom line) (Rendtorff, 2013, s. 365). CSR er en bred betegnelse for de aktiviteter, som virksomhederne foretager sig på det sociale og miljømæssige område. CSR handler om, at en virksomhed opfører sig forsvarligt og ansvarsfuldt. CSR fylder meget i både små som store virksomheder.

CSR har været debatteret i årtier. CSR er rigtig mange ting og som begrebet kan defineres på mange forskellige måde.

Den mest brugte definition på CSR er beskrevet i et green paper fra EU – Kommissionen (2001): ”Corporate Social Responsibility is a concept whereby companies integrate social and environmental concerns in their business operations and in their interaction with their stakeholders on a voluntary basis.” I denne definition der især fokus på det frivillige arbejde med at integrere de sociale og miljømæssige hensyn og interaktionen med interessenterne. Virksomhedens frivillige

arbejde med CSR påvirkes af de henvisninger og krav til CSR – rapportering, som i dag både stilles af FN og EU til større virksomheder.

Ifølge World Commission on Environment & Development 1999 CSR betragtes som “CSR is the continuing commitment by business to behave ethically and contribute to economic development while improving the quality of life of the workforce and their families as well as of the local community and society at large”.

Ifølge Archie Carroll begyndte den moderne æra inden for CSR for alvor i 1950’erne. Virksomhedens sociale ansvar (CSR) ifølge Carroll defineres som: ”Virksomhedens sociale ansvarlighed, der indbefatter de økonomiske, lovmæssige, etiske og filantropiske forventninger, som samfundet har til organisationer på et givet tidspunkt i tiden”. Denne definition medtager tidsaspekt, nemlig at samfundets forventninger til organisationen skifter over tid, hvilket fordrer, at virksomhederne netop ikke betragter CSR som noget statistisk, men tilretter deres CSR – arbejde efter tidens behov.

CSR-forskning i Danmark er centralt placeret ved CBS gennem Centre for Corporate Social Responsibility (cbsCSR), som er blandt Europas førende centre inden for dette felt. Grundlagt i 2002 af Mette Morsing, Peter Pruzan og Steen Vallentin, har cbsCSR etableret sig som et væsentligt bidrag til forskningen i CSR (CSR Fonden). Anne K. Roepstorff, specialist i CSR, gør opmærksom på, at det aldrig rigtig er lykkedes at finde en dansk betegnelse for CSR alle kan være enige om. I sin bog ”CSR: Virksomheders sociale ansvar som begreb og praksis” har hun valgt at bruge betegnelsen ”Virksomheders Sociale Ansvar” for at betegne mest præcist term CSR. Hun gør opmærksom på, at der findes særdeles mange definitioner af, hvad man skal forstå ved virksomheders/organisationers sociale ansvar - og at forståelsen ikke bliver mindre kompliceret af, at de forskellige lande har meget forskellig lovgivning. Anne K. Roepstorff skriver om de forskellige definitioner af virksomheders sociale ansvar:

”Prøver man at gå på tværs af disse definitioner for at finde nogle fælles karakteristika, så står tre elementer frem:

- at CSR handler om at definere virksomhedens relation til det omgivende samfund;
- at CSR ikke behøver at være i konflikt med økonomiske/profithensyn for virksomheden;
- at CSR handler om mere end overholdelse af minimumskrav i den lokale lovgivning.

4.2.2 Milton Friedman og Shareholder teori

Milton Friedman, en af det 20. århundredes mest indflydelsesrige økonomer, var kendt for sin markante tilgang til Corporate Social Responsibility (CSR). Friedman var en stærk fortaler for den såkaldte "shareholder-teori", som argumenterede for, at den primære forpligtelse for virksomheder var at maksimere aktionærernes værdi gennem økonomisk fortjeneste. Hans bidrag til økonomisk teori har siden midten af 1940'erne skabt enorm debat blandt økonomer, centralbankfolk og politikere, og han har sat sit fingeraftryk på udviklingen af økonomisk teori indenfor en lang række områder - lige fra inflationsteori til forståelsen af økonomisk politik. Friedman blev tildelt Nobelprisen i økonomi i 1976 for sine arbejder inden forbrugsanalyse, monetær historie og teori samt stabiliseringspolitik. Friedman var en af præsident Reagans nærmeste økonomiske rådgivere (Wikipedia).

I sin berømte artikel fra The New York Times Magazine i 1970, som er meget kritisk over CSR, skrev han at:” There is one and only one social responsibility of business – to use its resources and engage in activities designed to increase its profits so long as it stays within the rules of the game, which is to say, engages in open and free competition without deception or fraud”. Det skal fortolkes som virksomheden har

kun et socialt ansvar, og det er at bruge ressourcer på at få stigende profit. Hos Friedman finder vi disse vigtige pointer:

- at det kun er personer, der kan have ansvar;
- at en virksomhed er en kunstig person, som derved har et kunstigt ansvar;
- at handel/forretning (business) aldrig kan have et ansvar (Friedman, 1970).

Her mener Friedman, at hvis en virksomhed skal siges at have ansvar, må ansvaret være pålagt direktøren eller bestyrelsen, da det er dem, der har påtaget sig ansvaret for at opfylde aktionærernes ønsker bedst muligt (Friedman, 1970).

Milton Friedman taler imod CSR gennem shareholdersperspektiv, som en valid strategi. Han er stadig kendt og ofte citeret for følgende udtalelse artiklen i New York Times Magazine: "The business og business is business", nemlig at den vigtigste opgave for virksomheder er at maksimere overskud til ejere eller aktionærer. Samtidig anfører han, at lederne ikke har den nødvendige ekspertise eller sociale kompetencer til at arbejde med CSR. Med artiklen forsøget han at sige, at virksomheder alene sørge for at skabe vækst og arbejdspladser, derved betaler de den "gæld", som de måtte have til samfundet.

Han argumenterede for, at virksomheder bør forfølge aktiviteter, der genererer økonomisk profit og maksimerer aktionærernes afkast på deres investeringer. Ifølge Friedman skal virksomheder således ikke engagere sig i CSR-initiativer, der ikke direkte tjener dette formål. Friedmans tilgang til shareholders teori er baseret på flere nøgleprincipper:

Aktionærernes primære interesse: Friedman betragtede aktionærerne som de retmæssige ejere af virksomheden og argumenterede for, at virksomhedens primære forpligtelse er at tjene deres interesser. Enhver handling, der ikke direkte fører til øget aktionærværdi, er ifølge Friedman ulogisk for virksomheden.

Markedets effektivitet: Friedman havde tillid til markedets selvregulerende kraft og troede på, at konkurrence og markedsmekanismer automatisk ville føre til effektive og samfundsmæssigt gavnlige resultater. Han mente, at virksomheder, der fokuserer på at maksimere økonomisk fortjeneste, bidrager til samfundet ved at tilbyde produkter og tjenester, der opfylder forbrugernes behov.

Begrænset ansvar for sociale og samfundsmæssige spørgsmål: Friedman mente, at virksomheder ikke har nogen legitim ret eller kompetence til at påtage sig brede sociale eller samfundsmæssige ansvar ud over at opfylde lovgivningsmæssige krav. Han argumenterede for, at sociale og politiske problemer bedst løses gennem regeringens intervention, ikke gennem virksomhedernes frivillige handlinger.

Friedmans synspunkt på shareholder-teorien har været genstand for både støtte og kritik. Mens nogle roser hans klare fokus på virksomhedens primære formål og økonomiske rentabilitet, kritiserer andre hans syn for at være for snævert og undervurdere virksomhedernes bredere sociale og samfundsmæssige ansvar. En af de kritikere af Milton Friedman var Archie Carroll. Sammenligningen mellem Friedman og Carroll illustrerer de to modstridende synspunkter inden for CSR:

Milton Friedman postulerede, at virksomheder primært har ansvar over for deres aktionærer og derfor skal forfølge aktiviteter, der maksimerer aktionærernes økonomiske værdi. Han argumenterede for, at virksomheder ikke bør engagere sig i CSR-initiativer ud over at opfylde lovmæssige krav, da dette kan være skadeligt for virksomhedens økonomiske rentabilitet og underminere dens primære formål, nemlig at tjene penge.

Archie Carroll argumenterede for, at virksomheder har et bredere ansvar over for samfundet ud over at tjene penge til aktionærerne. Carroll mente, at virksomheder skal overholde lovgivningen, handle etisk korrekt og bidrage positivt til samfundet gennem filantropiske aktiviteter. Carroll anerkendte virksomhedernes sociale og

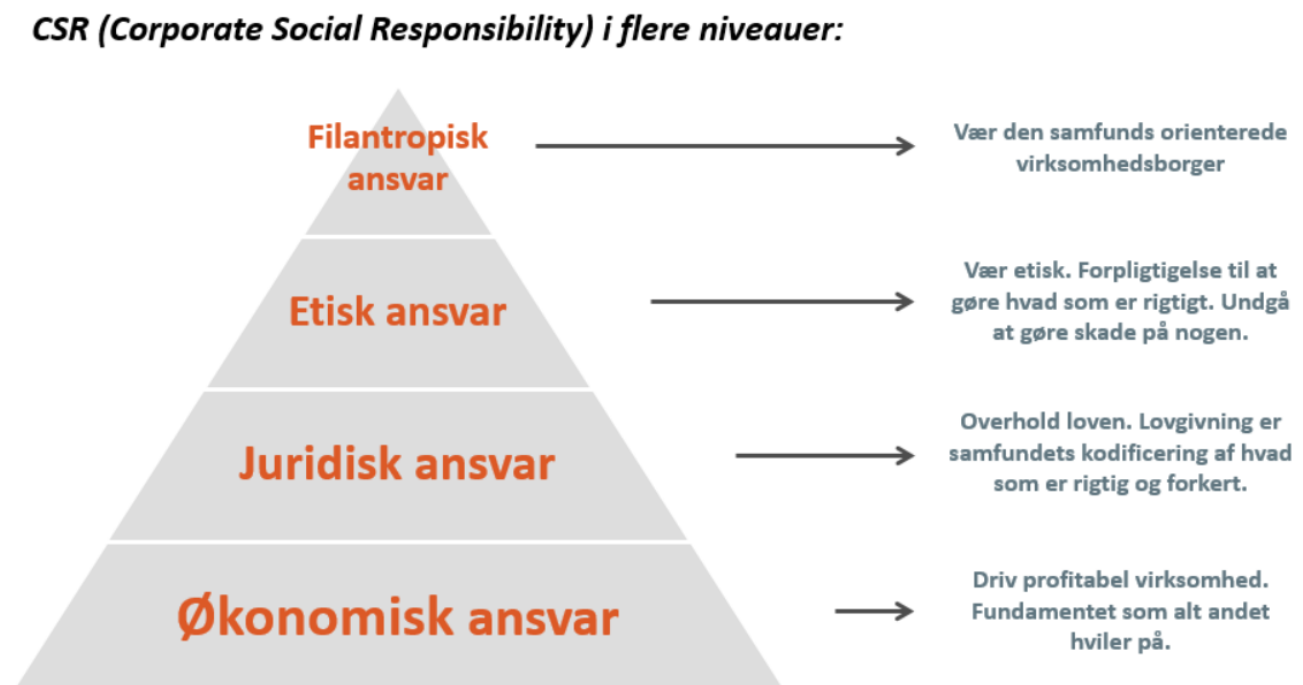
samfundsmæssige indvirkning og opfordrede til en bredere forståelse af virksomheders ansvarlighed.

I det næste afsnit skal vi kigge nærmere på Carroll CSR Pyramiden, for at forstå virksomhedens Corporate Social Responsibility.

4.2.3 CSR Pyramiden

CSR-pyramiden blev udviklet af Carroll i 1979 og er siden blevet en populær model for at forstå virksomheders Corporate Social Responsibility (CSR)-praksis. Archie B. Carroll, en anerkendt forsker og akademiker inden for virksomhedsetik og samfundsansvar, var en af de helt centrale forskere inden for CSR. I sin berømte CSR-pyramide opstiller han CSR-kravene til virksomheden (Se figur 3).

Figur 3 Carrolls CSR-Pyramide

CSR-pyramiden blev udviklet af Carroll i 1991 og er siden blevet en populær model for at forstå virksomheders Corporate Social Responsibility (CSR)-praksis. Archie B.

Carroll, en anerkendt forsker og akademiker inden for virksomhedsetik og samfundsansvar, var en pioner inden for CSR-forskning og udviklede pyramiden som et forsøg på at systematisere og strukturere virksomheders sociale ansvar. Pyramiden blev udviklet som et forsøg på at adressere den kompleksitet, virksomheder står over for, når de navigerer i det sociale landskab, og for at skabe en model, der kunne fungere som et værktøj til at identificere og prioritere forskellige aspekter af CSR-praksis.

Carrolls CSR-pyramide kombinerer stakeholderteori og CSR-teori (Carroll 2004). Pyramiden symboliserer virksomheden og dens forpligtelser overfor sine stakeholdere og består af fire lag: økonomiske, lovmæssige, etiske og filantropiske ansvar:

Økonomisk ansvar: Dette niveau udgør fundamentet for pyramiden og repræsenterer virksomhedens primære forpligtelse til at generere overskud og levere økonomisk værdi til sine aktionærer. Hvis virksomheden er konsekvent rentabel er den vellykket (Carroll 1991).

Lovmæssigt ansvar: Virksomheder skal overholde lovgivningen og reglerne i de samfund, de opererer indenfor, inkluderende alt fra respektere forbrugerrettigheder, arbejdsstandards, miljøregler og andre juridiske forpligtelser til konkurrenceregler. Disse lovgivningerne er retningsgivende for virksomhedens adfærd, og dette aspekt kan virksomheden ikke gå på kompromis med (Carroll 1991).

Etisk ansvar: Dette lag indebærer, at virksomheder bør opføre sig etisk korrekt og fair, selv i tilfælde hvor lovgivningen måske er uklar eller utilstrækkelig. Etisk ansvar består af uskrevne regler. Det etiske ansvar er ikke påkrævet en virksomhed, og dermed ikke et lovkrav. Det anses nærmere som værende forventeligt af virksomheden (Carroll 1991).

Filantropisk ansvar: Øverst i pyramiden findes det filantropiske niveau, hvor virksomheden bidrager til samfundet gennem frivillige aktiviteter og donationer. Dette kan omfatte velgørenhedsarbejde, støtte til uddannelses- og sundhedsinitiativer, miljøbeskyttelse og andre sociale formål ud over virksomhedens primære forretningsmål. Det filantropiske ansvar er ligeledes et frivilligt aspekt, der skal motiveres af samfundets forventninger, men det forventes ikke nødvendigvis af samfundet. Det filantropiske ansvar er et bidrag til samfundet som virksomheden giver, uden nødvendigvis at få noget ud af det (Carroll 1991).

Carrolls motivation for at udvikle CSR-pyramiden var at give en ramme, der kunne hjælpe virksomheder med at forstå, hvordan de kunne integrere sociale og samfundsmæssige hensyn i deres forretningspraksis på en struktureret måde. Han ønskede at illustrere, at virksomheder har forskellige niveauer af ansvar over for samfundet ud over deres økonomiske ansvar over for aktionærerne.

Carrolls CSR-pyramide har haft en betydelig indflydelse på CSR-teorien og praksis og har bidraget til at forme måden, virksomheder og forskere tænker på og anvender CSR i dag. Det er blevet en standardreference i CSR-litteraturen og anvendes af virksomheder og akademikere over hele verden som et grundlæggende værktøj til at forstå og implementere CSR.

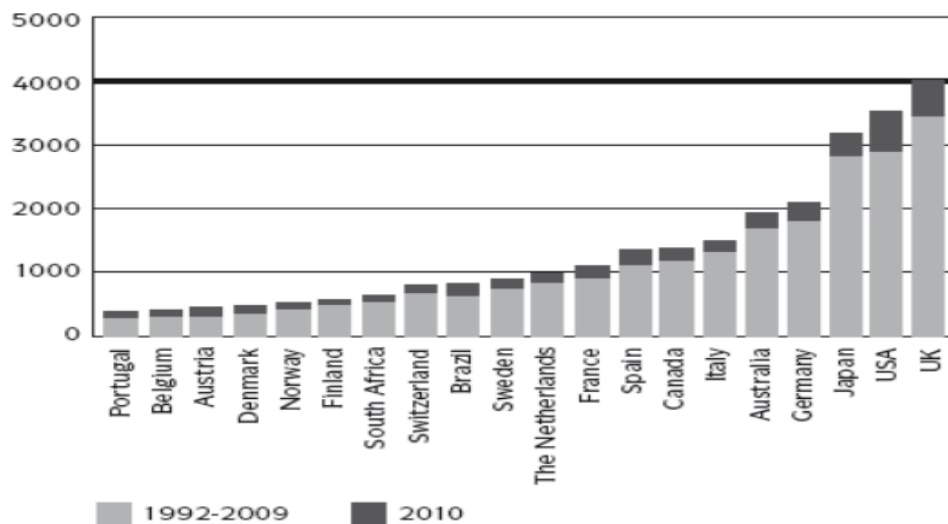
CSR-pyramiden har været genstand for både anerkendelse og kritik. Den er værdsat for sin enkelhed og klarhed, hvilket gør den tilgængelig og forståelig. Kritikere hævder dog, at modellen kan være for simplistisk og mangel på dybde, især i forhold til hvordan etiske overvejelser vægtes i forhold til økonomiske resultater. Debatten fortsætter om, hvorvidt etik bør prioriteres højere end profitten, hvilket reflekterer bredere spørgsmål inden for CSR-teori og praksis (Stadsrevisionen).

4.2.4 CSR rapportering

Enhver virksomhed kan vælge at udarbejde et CSR-regnskab. CSR-regnskab er en frivillig rapportering, som virksomheder udarbejder for at dokumentere deres samfundsansvarlige initiativer. Selvom det ikke er et krav for alle virksomheder, vælger mange alligevel at udarbejde et sådant regnskab. Det giver et billede af en virksomhed, der tager sit ansvar alvorligt og ikke er bange for at vise, hvordan den agerer med omverdenen. I et CSR-regnskab gør den enkelte virksomhed op, hvad den har gjort af initiativer. Det tjener til at illustrere virksomhedens engagement og transparens i forhold til samfundsansvar. Et CSR-regnskab kan være et kraftfuldt værktøj i en virksomheds branding, da det viser en proaktiv tilgang til ansvarlighed over for samfundet og miljøet (Stadsrevisionen).

Den globale udvikling i CSR-integration måles ofte antallet af registrerede CSR-rapporter, og omfanget af CSR-rapportering stiger hvert år. CorporateRegister.com, som er det globale register for corporate responsibility (CR)-rapporter, kunne i 2010 fremvise, at ca. 5000 virksomheder havde indmeldt CSR-rapporter, men havde man taget de ikke-latinske (asiatiske) rapporter med, ved tallet tættere på de 6000. Europa har haft føringen på CSR-rapportering over de sidste 20 år og producerer forsat over halvdelen af alle registrerede CSR-rapporter. Indtil 2009 var UK det mest produktive land i forhold til CSR-rapportering. Danmark ligger nummer 16 ud af de 20 lande i verden, der registrerer flest CSR-rapporter.

Figur 4 Fordeling og udvikling af CSR-rapportering (Corporate Register, CSR rapport 2011)

Japan forventes at producere flest rapporter inden for de næste år og gør det allerede nu, hvis man i statistikken medtog rapporter, der publiceres på japansk. Det faktum, at Corporate Register ikke medtager ikke-engelsksprogede rapporter for denne periode, giver de europæiske og amerikanske en ”falsk” overvægt.

Virksomheders miljørapportering og CSR-rapportering har udviklet sig markant over de seneste 10 – 15 år, drevet af forskellige faktorer både i og udenfor virksomhederne. Der er meget store forskelle fra virksomhed til virksomhed, mellem forskellige brancher og mellem store og små virksomheder. CSR-rapporteringen gælder for alle virksomheder uanset størrelse, skønt der sættes færre krav til mindre og mellemstore end til de største virksomheder (Erhvervsstyrelsen, 2020)

Der gælder både nationale og i internationale retningslinjer for CSR-rapportering. Virksomheder følger internationalt anerkendte standarder og retningslinjer for CSR-rapportering for at sikre konsistens, troværdighed og sammenlignelighed i deres rapportering. Lovgivningen og reglerne for CSR-rapportering varierer afhængigt af

landets lovgivning og regulering inden for dette område. Her er nogle eksempler på lovgivning og regler, der kan påvirke CSR-rapportering:

EU-direktiver: Et af de vigtigste direktiver på dette område er CSRD-direktivet eller Rapporteringsdirektivet, der stiller krav om, at alle store virksomheder og alle børsnoterede virksomheder skal rapportere om deres arbejde om bæredygtighed efter europæiske standarder fra regnskabsåret 2024.

Børsregler: Mange børser kræver, at børsnoterede virksomheder rapporterer om deres ikke-finansielle præstationer som en del af deres årsrapporter. Disse krav kan omfatte oplysninger om miljømæssige, sociale og samfundsmæssige forhold, diversitet og god selskabsledelse.

Internationale standarder: Der er også en række internationale standarder og retningslinjer, som virksomheder kan følge frivilligt eller som en del af lovgivningen i visse lande. Eksempler på disse standarder er Global Reporting Initiative (GRI) og FN's Global Compact, der giver rammer og retningslinjer for CSR-rapportering.

Landespecifik lovgivning: Nogle lande har landespecifik lovgivning og regler om CSR-rapportering, enten som en del af deres virksomhedslovgivning eller som separate love og forskrifter. Disse kan omfatte krav om rapportering om miljømæssige, sociale og samfundsmæssige forhold, arbejdsmiljø, menneskerettigheder og andre emner.

Det er vigtigt for virksomheder at være opmærksomme på den relevante lovgivning og regulering inden for CSR-rapportering i de lande, hvor de opererer, og at sikre, at deres rapportering opfylder de nødvendige krav og standarder.

4.2.5 Internationale retningslinjer

I dette afsnit skal vi kigge nærmere på de mest anerkendte og benyttede internationale retningslinjer til rapportering af CSR.

Internationale regler og retningslinjer for CSR-rapportering omfatter en række standarder og initiativer, der er udviklet af internationale organisationer og institutter. Disse regler og retningslinjer er frivillige, men mange virksomheder vælger at følge dem for at demonstrere deres engagement i ansvarlig forretningspraksis og opbygge tillid blandt interessenter. Her er nogle af de vigtigste internationale regler og retningslinjer for CSR-rapportering:

Global Reporting Initiative (GRI): GRI blev grundlagt i 1997 og har siden etableret sig som en førende standard inden for CSR-rapportering. GRI udvikler standarder og retningslinjer for CSR-rapportering, der giver virksomheder en struktureret ramme til at rapportere om deres økonomiske, miljømæssige, sociale og governance-præstationer. Visionen med GRI er at gøre CSR rapportering på økonomiske, miljømæssige og sociale faktorer lige så almindelig og sammenlignelig som finansiell rapportering, og samtidigt lige så vigtig for organisationens succes. GRI-standarder er bredt accepteret og bruges af tusindvis af virksomheder over hele verden. Ifølge GRI vil standarderne give virksomheder verden over mulighed for at være mere transparente omkring deres påvirkning på økonomi, miljø og samfund. GRI-standarder er et værdifuldt værktøj for virksomheder, der ønsker at forbedre deres CSR-rapportering og demonstrere deres engagement i bæredygtig udvikling og samfundsansvar. Ved at følge GRI-standarder kan virksomheder opnå øget gennemsigtighed, troværdighed og tillid blandt deres interessenter (Kilde: Globalreporting).

FN's Global Compact er verdens største bæredygtighedsinitiativ for virksomheder, der blev lanceret af De Forenede Nationer i år 2000. Global Compact er baseret på ti universelle principper inden for menneskerettigheder, arbejdskraft, miljø og antikorrupition. Alle virksomheder kan lade sig inspirere af de ti principper, men virksomheder kan også vælge at tilslutte sig FN's Global Compact. Virksomheder,

der tilslutter sig Global Compact, forpligter sig til at gøre de 10 principper til en del af deres forretningsaktiviteter og til at rapportere til Global Compact om indsatsen.

Her er de ti principper for FN's Global Compact:

Menneskerettigheder: virksomheder bør støtte og respektere beskyttelsen af internationale menneskerettigheder inden for deres indflydelsessfære; og virksomheder bør sikre, at de ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.

Arbejdskraft: virksomheder bør støtte organisationsfriheden og effektiv anerkendelse af retten til kollektive forhandlinger; virksomheder bør afskaffe enhver form for tvangsarbejde; virksomheder bør afskaffe børnearbejde, virksomheder bør afskaffe diskrimination i ansættelse og erhverv.

Miljø: virksomheder bør støtte en forsigtig tilgang til miljømæssige udfordringer; virksomheder bør træffe initiativer til at fremme større miljømæssig ansvarlighed; virksomheder bør opmuntre udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.

Antikorrruption: virksomheder bør arbejde mod korrupsion i alle former, herunder bestikkelse og afpresning.

Global Compact fungerer som en platform, hvor virksomheder kan forpligte sig til at følge disse principper og rapportere om deres fremskridt i opfyldelse af dem.

Initiativet sigter mod at fremme ansvarlig virksomhedsadfærd og styrke virksomhedernes bidrag til bæredygtig udvikling og opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling (Danskerhverv).

CSRD: CSR-direktivet eller rapporteringsdirektivet blev vedtaget i november 2022. Rapporteringsdirektivet ændrer og skærper det nuværende direktiv fra 2014 om ikke-finansiell rapportering, NFRD (Non-Financial Reporting Directive), der er implementeret i årsregnskabslovens § 99 a. Formålet er at sikre, at EU's

virksomheder rapporterer ensartet og pålideligt om bæredygtighed. Det er EU-Kommissionens ambition, at CSRD forbedrer både kvalitet, sammenlignelighed og gennemsigtighed for investorer, kunder, leverandører og øvrige interessenter – og at bæredygtighedsrapportering på sigt får samme kvalitet som finansiell rapportering. De samme krav skal gælde de største virksomheder i hele EU (Danskerhverv). Dette direktiv er en del af EU's bestræbelser på at fremme gennemsigtighed, ansvarlighed og bæredygtig udvikling i erhvervslivet og at styrke virksomhedernes bidrag til samfundsansvar.

Direktivet træder i kraft i disse faser:

1. januar 2024 for børsnoterede virksomheder (regnskabsklasse D) med +500 ansatte.
2. januar 2025 for børsnoterede (regnskabsklasse D) og ikke-børsnoterede virksomheder (regnskabsklasse C) med +250 ansatte.
3. januar 2026 for små børsnoterede virksomheder.
4. januar 2028 for ikke-EU-virksomheder med dattervirksomheder/filialer i EU.

FN's principper for ansvarlige investeringer (PRI) er et globalt initiativ, der blev lanceret af FN's Generalforsamling og FN's Global Compact i 2006. PRI er en international ramme, der opfordrer institutionelle investorer til at integrere miljømæssige, sociale og governance faktorer i deres investeringsbeslutninger og -praksis med henblik på at fremme bæredygtig udvikling og opnå bedre risikostyring og afkast. FN's principper for ansvarlige investeringer er seks generelle retningslinjer for investorers arbejde med samfundsansvar.

Principperne omfatter følgende seks kerner:

1. Investoren vil indarbejde miljø, sociale forhold samt aktivt ejerskab i investeringsanalysen og beslutningsprocessen.

2. Investoren vil være en aktiv ejer og indarbejde miljø og sociale forhold i vores politikker vedrørende ejerskab og i den praktiske håndtering af investeringerne.
3. Investoren vil søge at opnå åbenhed om miljø, sociale forhold og aktivt ejerskab fra de enheder, vi investerer i.
4. Investoren vil fremme accept og implementering af principperne inden for den finansielle industri.
5. Investoren vil samarbejde med henblik på at øge effektiviteten i implementeringen af principperne.
6. Investoren vil rapportere om vores aktiviteter og fremskridt omkring implementeringen af principperne.

Disse principper tjener som et rammearbejde for investorer til at integrere bæredygtighedspraksis i deres investeringsstrategier og investeringsbeslutninger samt til at opretholde en høj grad af gennemsigtighed og ansvarlighed over for interessenterne. Investorer, der har underskrevet PRI, er forpligtet til at følge de seks principper og rapportere om deres arbejde.

5. Analyse

Dette er analyse afsnittet, der undersøger problemformuleringen. I dette afsnit vil vi lave en oversigt over den russiske økonomi og vil kigge på nogle vigtige punkter, som kendetegner den. Derefter vil der blive foretaget en analyse af to russiske virksomhederne og deres CSR rapporter for at finde svare på vores problemformulering. Dette analyseafsnit præsenterer en dybdegående undersøgelse af årlige rapporter af disse russiske virksomhederne med henblik på at belyse sanktionsvirkning. Ved at sammenligne og kontrastere forskellige datakilder sigter forfatteren mod at bidrage til en nuanceret forståelse af sanktionsvirkning på forskellige sektorer af den russiske økonomi.

5.1 Overblik over den russiske økonomi

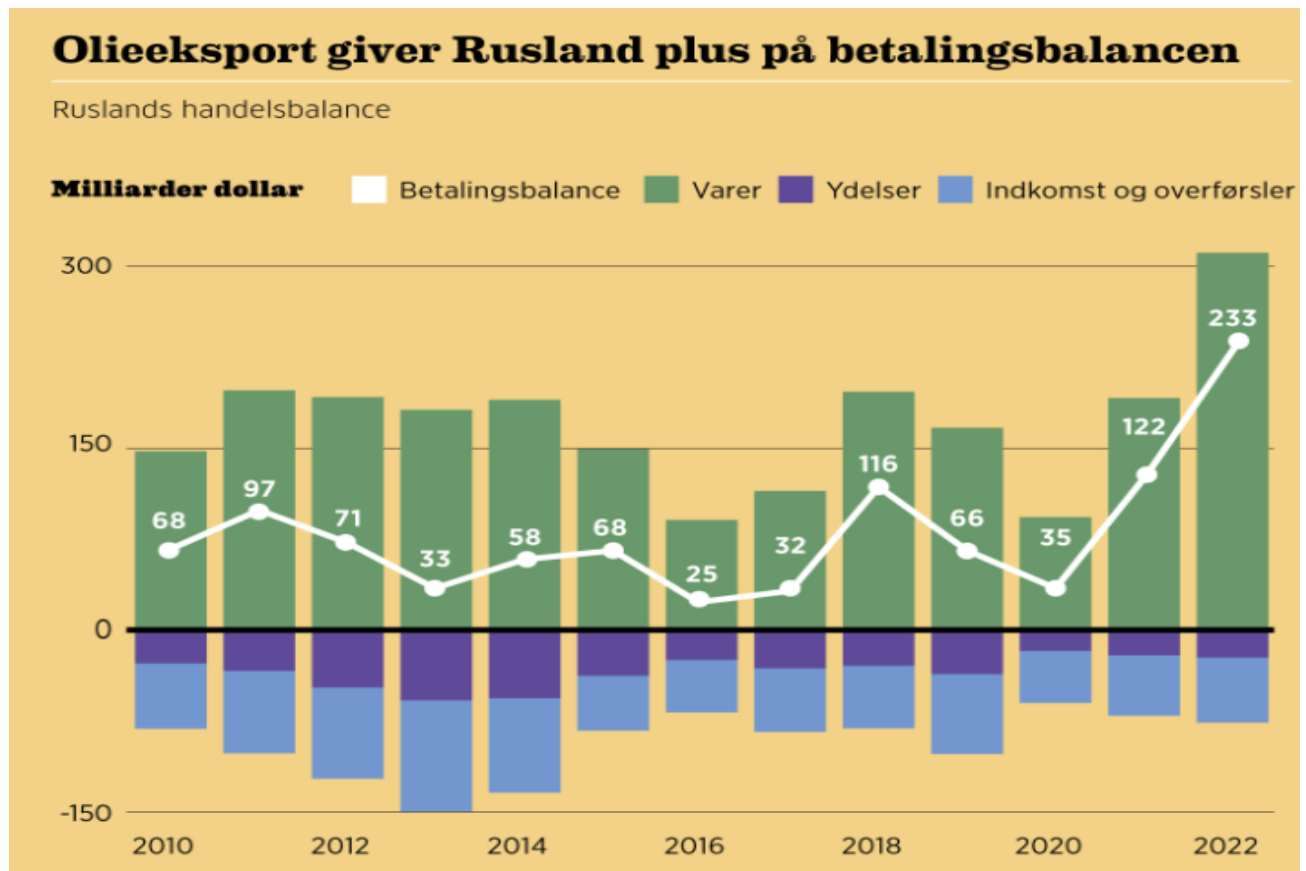
Rusland er verdens største land, strækker sig over elleve tidszoner og ligger delvis i Europa og delvis i Asien. Landet har enorme naturressourcer, og er i besiddelse af verdens største gasreserve. Landet er også verdensledende indenfor olieproduktion og er rig på mineralressourcer. Den russiske økonomi er verdens 11.- største og er primært baseret på naturressourcer, især olie, gas, metaller og træ. Den russiske økonomi har lav produktivitet, lav vækst, lav innovation, og økonomien er i høj grad bundet op på at eksportere fossil energi, som resten af verden forsøger at udfase.

Harvard-professoren Jason Furman kalder Rusland for en stor benzintank på grund af landets enorme reserver af olie og naturgas. Dets status som en af verdens største producenter og eksportører af disse energiresourcer giver det en betydelig indflydelse på verdensmarkedet og geopolitikken. Den store mængde olie og gas, som Rusland ejer og producerer, har gjort landet til en central aktør på energimarkedet og har også bidraget til dets økonomiske styrke og politiske indflydelse. Disse fossile ressourcer har været med til at skabe den enorme russiske valutareserve på omkring 500 milliarder dollar.

Ifølge Verdensbanken, Den Internationale Valutafond (IMF) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) var 2022 et dårligt år for den russiske økonomi. Det anslås, at Ruslands bruttonationalprodukt (BNP) faldt med 2,1 % i 2022. Før landets invasion af Ukraine lød forudsigelserne på en forventet vækst på mellem 2,5 og 3,5 procent i 2022.

Rusland oplevede et betydeligt positivt efterspørgselschok i 2022. Resultatet var, at landets overskud på betalingsbalancen landede på over 230 milliarder dollar i 2022, hvilket er det højeste nogensinde og næsten en fordobling af den hidtidige rekord på 122 milliarder dollar fra 2021. Se figur 5.

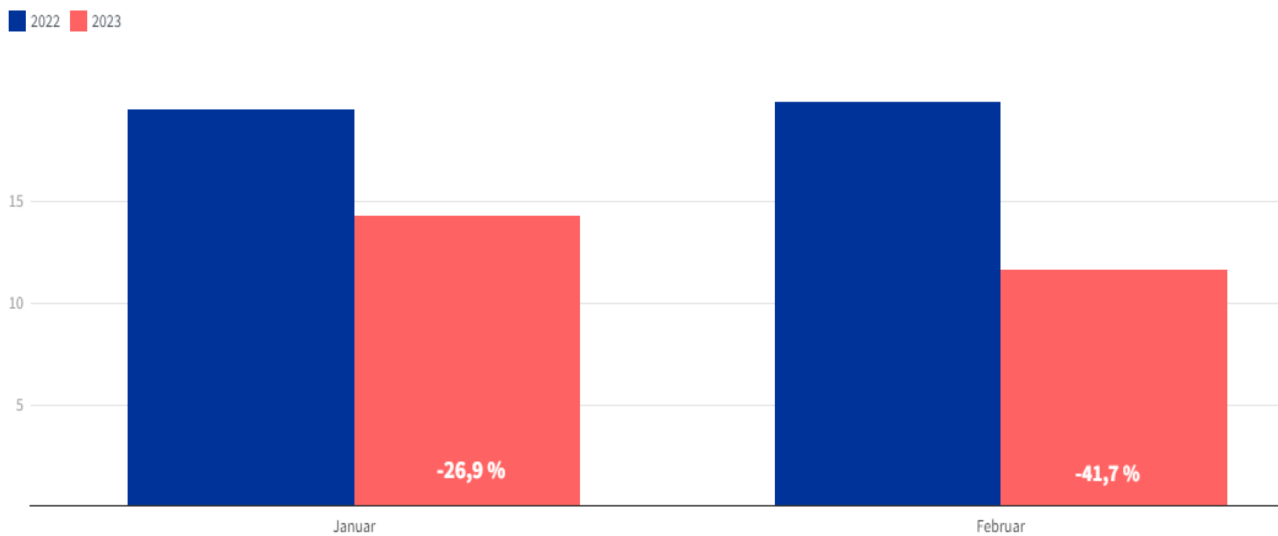
Figur 5: Ruslands handelsbalance.

Fordi oliepriserne steg markant, steg indtægterne fra den russiske olieeksport med 35 milliarder dollar fra marts til december i 2022 sammenlignet med samme periode i 2021. Rusland oplevede en helt ekstraordinær indtjening på energi, fordi indtjeningen på olie og gas steg 28 procent i forhold til 2021. Desuden steg underskuddet på offentlige udgifter på 26 procent. Udgiftsstigningen skyldtes øgede udgifter til militær og forsvar, økonomiske modsvar på sanktionerne (Europa Council).

Priser stigninger på fossile brændstoffer på de globale markeder i første halvdel af 2022 og de sanktioner rettet mod olieimport, der trådte i kraft i december 2022, førte til en begrænsning af Ruslands indtægter. Ifølge Det Internationale Energiagentur faldt Ruslands olieindtægter med mere end en fjerdedel i januar 2023 i forhold til januar 2022. Faldet i februar 2023 var endnu mere markant. Se figur 5.

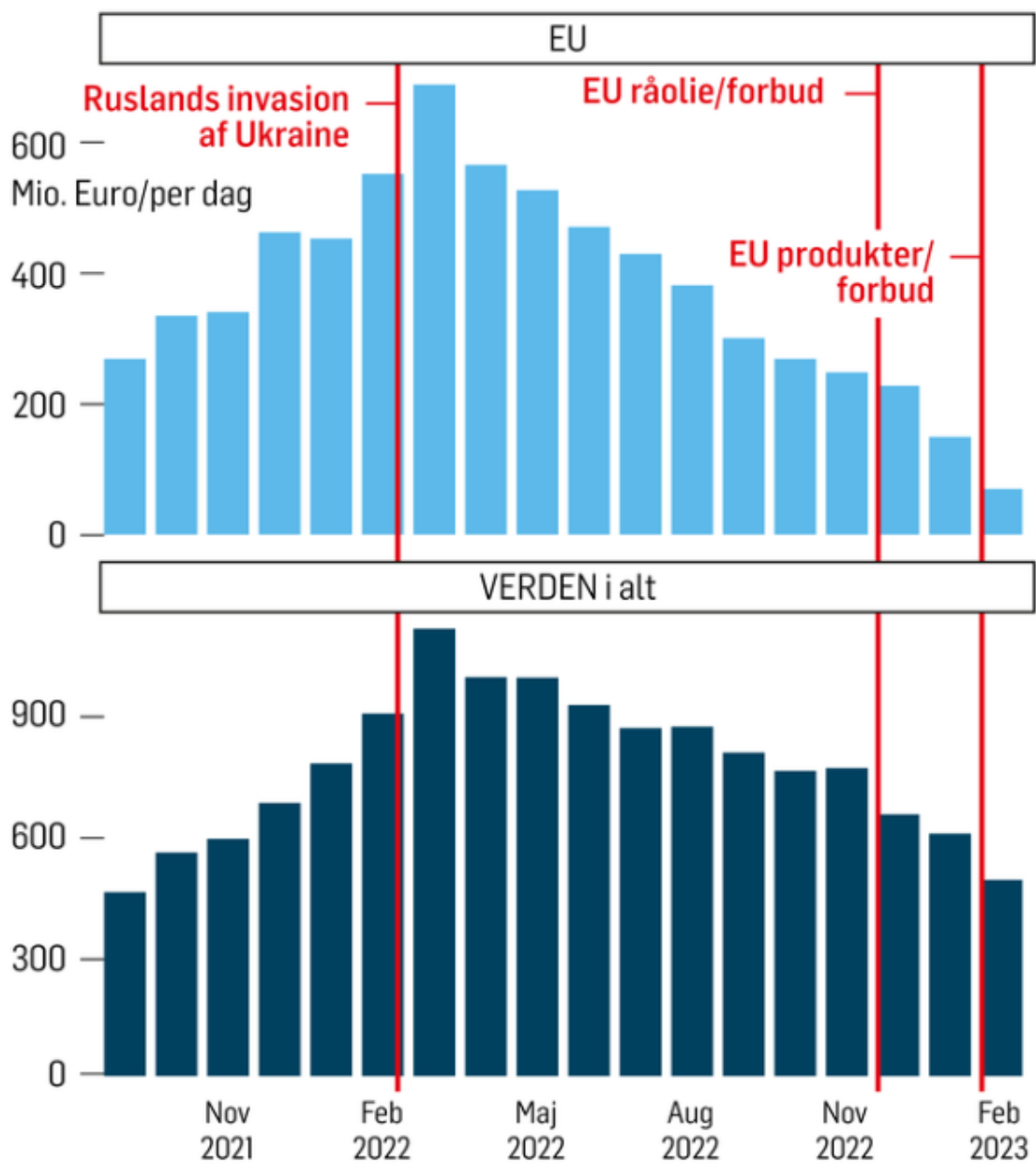
Figur 5: Ruslands månedlige indtægter fra olieeksport i 2022 og 2023 (i mia. \$).

I januar 2023 faldt indtægterne fra olieeksport med 26,9 % (fra 19,5 mia. \$ til 14,3 mia. \$) i forhold til januar 2022. I februar 2023 faldt indtægterne med 41,7 % (fra 19,9 mia. \$ til 11,6 mia. \$) i forhold til februar 2022.

Europa har overraskende effektivt mindsket sin afhængighed af russisk olie og gas. Det giver Kreml færre penge til at finansiere sin krigsmaskine. Ifølge analyse af Centre for Research on Energy and Clean Air (Crea), bruger europæiske lande færre penge på russisk olie og gas, og denne tendens i nedgangen fortsætter. Se figur 6.

Figur 6: Ruslands indtægter fra eksport af fossile brændsler.

Fra toppen i marts 2022 er Ruslands indtægter fra salg til Europa faldet med næsten 90 procent, skriver Crea. Det har været med til at halvere Ruslands samlede indtægter fra energiekspor i forhold til dengang. EU's embargo på råolie og olieprodukter har vist sig meget effektiv.

De sanktioner, der blev pålagt Rusland efter invasion af Ukraine, fortsætter at have betydelige negative økonomiske konsekvenser for russiske virksomheder på grund af høj usikkerhed, begrænset adgang til internationale markeder, restriktioner på eksport af flere varer, import af teknologiske varer, øget handel omkostninger og afdæmpet indenlandsk efterspørgsel (Verdensbanken).

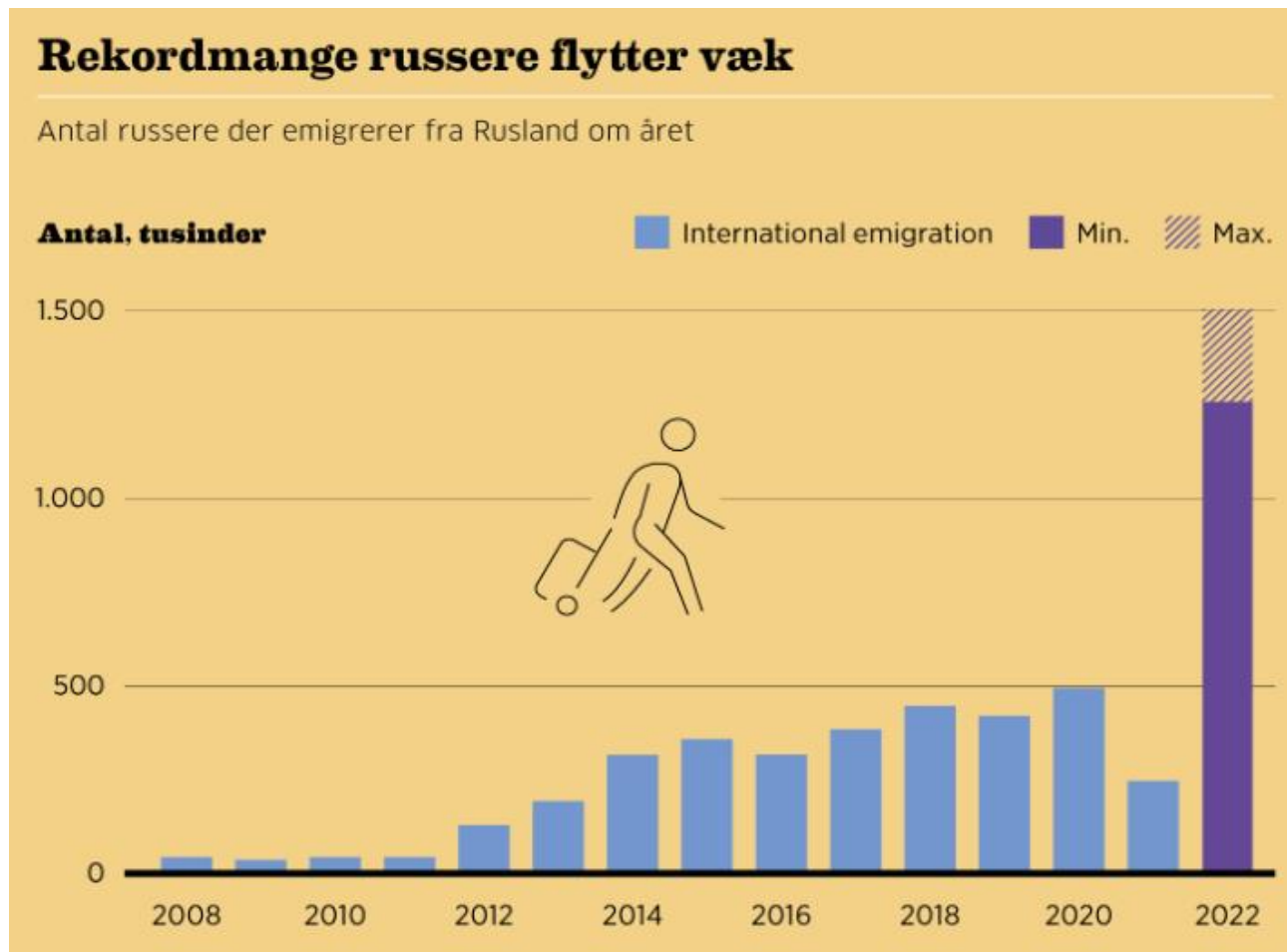
Ihor Lipsits, en tidligere professor og en af grundlæggerne af Higher School of Economics (HSE) i Moskva, peger på en betydelig stigning i den offentlige gæld (beskrives som at låne penge fra russiske banker i bytte for føderale låneobligationer). Fra januar 2022 til april 2023 voksede den 1,3 gange eller med 4,8 billioner rubler. Han mener, hvis gælden ikke betales, så vil russiske banker kollapse på samme måde, som de kollapsede i 1998. Og hvis rubler "printes" for at betjene gælden, så vil Rusland falde i den samme hyperinflation, som det oplevede i 1990'erne.

På baggrund af data fra den russiske statistikmyndighed Rosstat, at mellem 400.000 og 500.000 russiske mænd i 2022 forlod arbejdsmarkedet til fordel for militæret. Den enorme mobilisering af soldater til krigen i Ukraine begrænser arbejdsudbuddet og vækker bekymring om øget inflation hos den russiske centralbank.

Ledighedsprocenten var nede på 3,7 procent i slutningen af 2022 mod 4,3 procent i slutningen af 2021. Udvandringen har nået et historisk højdepunkt – mindst 1,3 millioner russere forlod deres hjemland alene i 2022. Se figur 7.

Det er nogle af de mest driftige og initiativrige russere, der har forladt landet. Det fleste af dem er højtuddannede mennesker, akademikere, it-specialister, journalister, bloggere og kunstnere, der vender Rusland ryggen. Selvom mange forlader Rusland, støtter næsten 83% præsident Putins handlinger, mens 81% støtter de russiske styrkers indsats i Ukraine, viser en måling fra den 11. april 2022 fra det anerkendte russiske analyseinstitut Levada (Kristeligt Dagblad).

Figur 7: Antal russere der emigrerer fra Rusland om året

Konsekvensen af brede sanktioner indført mod Den Russiske Føderation for dets invasion af Ukraine var en langsom, men støt svækkelse af rublen. Som et resultat blev rublen en af de tre svageste valutaer i verden og er i øjeblikket førende med hensyn til volatilitet. Lige efter starten af krigen, fald den russiske rubel kraftigt i værdi, fordi russerne gik i panik, da de fleste russiske banker blev udelukket fra det internationale betalingssystem SWIFT, og statsaktiver i udenlandske banker blev frosset. Ruslands centralbank var dog i stand til hurtigt at stabilisere valutakursen og bragte den tilbage til samme niveau som før krigen. Økonomiske sanktioner, udgifter til krig og faldende eksportindtægter er årsager til, at den russiske valuta falder. Se figur 8 (Bloomberg).

Figur 8: Værdien af den russiske rubel de sidste 3 år (opgjort ift. værdien af 1 USD).

Lige inden invasionen begyndte, var kursen på ca. 75 RUB for 1 USD, men i marts 2022, faldt RUB værdien til et historisk niveau, hvor kursen nu var på omkring 140 RUB for 1 USD. I august 2022 hævede den russiske central bank styringsrenten fra 8,5% til 12% om året og det var grundet til at rublen blev styrket. Rublen steg i værdien og kursen var på omkring ca. 55 RUB for 1 USD. I august 2023 værdien af rublen faldt over for den amerikanske dollar og kursen var 100 RUB for 1 USD. Ruslands valuta har mistet omkring 25 procent af sin værdi i 2023. Ihor Lipsits mener, at under de nuværende forhold er der ingen grænse for rublens fald. Ifølge ham beregner analytikere i nogle banker allerede kursen på 200 rubler per dollar i 2025.

Det er vigtigt at forstå, at den potentielle trussel mod økonomien ikke er rublens fald i sig selv, men myndighedernes bestræbelser på at stoppe dette fald gennem forhøjelsen af centralbankens basisrente. Rublens fald er et indirekte resultat af internationale sanktioner. Rublens fald resulterer i stigning af forbrugerinflationen. Som et resultat af stigende priser bliver befolkningen i Den Russiske Føderation

fattigere hver måned, og det grundlæggende sæt af varer og tjenester, som de har råd til, bliver mere knappe.

Efter invasionen af Ukraine i 2022 oplevede Rusland betydelige økonomiske sanktioner fra vestlige lande, herunder restriktioner på olie- og gashandel. Som svar på dette skiftede Rusland sin energipolitik mod øst og styrkede forbindelserne med Kina, der er verdens største energi forbruger og en vigtig økonomisk partner. Kina har været Ruslands største handelspartner i mange år. Siden har Rusland og Kina formet et tæt militært, økonomisk og politisk samarbejde og støttet hinanden i globale forhold. Kina har afholdt sig fra at kritisere Ruslands invasion af Ukraine og har ikke anerkendt Krim, Luhansk og Donetsk som selvstændige republikker. Samtidigt udtrykker Kina støtte til Ukraines suverænitet og territoriale integritet.

På grund af sanktionerne har Rusland mistet fri adgang til vestlig højteknologisk import. Situationen blev reddet af en hurtig russisk drejning mod øst. I løbet af de sidste to år har Rusland kraftigt øget forsyningerne fra Kina. Det gælder alt fra tøj, mobile telefoner, biler og husholdningsapparater til højteknologiske varer og varer med dobbelt formål, som den russiske militærindustri har brug for. På grund af sanktionerne mange russiske virksomheder blev nødt til at lede efter nye leverandører af udstyr, reservedele, elektronik og biler. I løbet af det sidste år har Rusland øget eksporten af computere fra Kina markant, kompressorer, værktøjsmaskiner, reservedele til dem, komponenter og optiske enheder. I 2023 blev der importeret varer af denne kategori for mere end 25 milliarder dollars. Det er næsten 50,5 % mere end i 2022. Ifølge kinesisk toldstatistik, lå Rusland på den 16. plads til den samlede mængde kinesisk eksport i 2022. Men i 2023 sprang Rusland til den 7. plads målt på eksportvolumen. Kina eksporterede kun mere til USA, Hong Kong, Japan, Sydkorea, Vietnam og Indien. Ifølge resultaterne af 2023 nåede mængden af eksport fra Kina til Rusland 111 milliarder dollars. Dette er 47 % mere end i 2022 og 65 % mere end

førkrigstiden 2021, rapporterede The Bell med henvisning til data fra kinesiske toldmyndigheder.

Kina på sin side opkøber billig russisk olie. Rusland tog en førende position i leveringen af olie til Kina i 2023. Kinas import af russisk olie er steget markant siden Ruslands invasion af Ukraine. Rusland er blevet ramt af vestlige sanktioner, så priserne og efterspørgslen er faldet, og Rusland har måttet fokusere mere på andre markeder end det europæiske. Ifølge Reuters har Rusland overhalet Saudi-Arabien for at blive Kinas største olieleverandør ved udgangen af 2023. Rusland sendte rekordhøje 107,02 millioner tons råolie til Kina sidste år, svarende til 2,14 millioner tønder om dagen ifølge kinesiske tolldata, langt mere end andre store olieeksportører som Saudi-Arabien og Irak.

5.2 Sanktions virkning på den russiske energi sektor.

Den russiske energisektor er en af de største i verden. Rusland er en global leder inden for produktion og eksport af energiresourcer, så som olie, naturgas og kul. Eksport af olie, gas, og kul bidrager markant til russisk handelsbalance og reserver af udenlandsk valuta. Energisektoren udgør en væsentlig del af Ruslands bruttonationalprodukt (BNP), med olie og gas alene, der står for omkring 20-25% af landets BNP.

Ifølge Wall Street Journal producerede Rusland cirka 11 millioner tønder olie om dagen i 2023, hvilket placerer landet blandt de største olieproducenter i verden, kun overgået af Saudi-Arabien og USA. Olieproduktionen er en vigtig indtægtskilde for Rusland, og landet eksporterer en stor del af sin olie til Europa, Asien og andre markeder. Indtægter fra olie- og gaseksport er afgørende for det russiske statsbudget. Skatter og afgifter fra energisektoren udgør en betydelig del af de samlede statslige indtægter, hvilket finansierer offentlige tjenester og infrastrukturprojekter.

Rusland har verdens største naturgasreserver og er også verdens største eksportør af naturgas. Naturgas er en central komponent i Ruslands energistrategi og økonomiske planlægning. Rusland bruger sine energiressourcer som et geopolitisk værktøj til at styrke sin indflydelse. Dette sker gennem langsigtede kontrakter og leveringssikkerhed til afhængige nationer. Sanktioner fra USA, EU, og andre vestlige lande, pålagt efter Ruslands annektering af Krim i 2014 og invasionen af Ukraine i 2022, har påvirket energisektoren og især Gazprom, den største russisk gigant indenfor denne branche. Omfattende internationale sanktioner har til formål at lægge økonomisk pres på Rusland for at afslutte krigen i Ukraine. Derfor er sanktionerne målrettet mod de vigtigste sektorer, så som finans, teknologi, og især energi.

Gazprom er et russisk multinationalt energiselskab og en af de største virksomheder i verden inden for naturgasindustrien. Det blev grundlagt i 1989 som en statsejet virksomhed. Gazprom kontrollerer verdens største naturgasreserver og er den største producent og eksportør af naturgas.

Gazprom spiller en afgørende rolle i den russiske økonomi og politik. Som verdens største producent og eksportør af naturgas spiller Gazprom en kritisk rolle i at sikre økonomisk stabilitet og vækst i Rusland. Virksomheden er en vigtig indtægtskilde for den russiske stat gennem skatter og eksportindtægter. Politisk har Gazprom også stor indflydelse, idet energi er et nøgleelement i Ruslands udenrigspolitik. Gazproms gasforsyninger bruges ofte som et redskab i diplomatiske relationer med andre lande, hvilket giver Rusland betydelig indflydelse på internationalt plan.

Den russiske energisektor, sammen med Gazprom, står over for flere udfordringer. De internationale økonomiske sanktioner omfatter en række restriktioner, som olie prisloft og lave energipriser, samt ændringer på de globale energimarkeder påvirker Gazprom og energi sektoren betydeligt. Mange russiske banker og finansielle institutioner, der samarbejder med Gazprom, er blevet udelukket fra det internationale SWIFT betalingssystem, hvilket komplicerer finansielle transaktioner og lån.

Restriktioner på udstedelse af obligationer og aktier på vestlige markeder gør det svært for Gazprom at rejse kapital. Forbud mod eksport af avanceret teknologi, der er nødvendig for olie- og gasudvinding, især teknologi til dybhavsplatforme, hæmmer Gazproms evne til at udvikle nye felter og modernisere eksisterende infrastruktur. Sanktionerne har også begrænset adgang til software og hardware, som er kritisk for drift og vedligeholdelse af energinfrastruktur. Flere europæiske lande har stoppet eller reduceret deres gasimport fra Rusland, hvilket har ført til betydelige indtægtstab for Gazprom. Som reaktion har Gazprom øget sit fokus på Asien, især Kina. Men er det asiatiske marked ikke en fuld erstatning for det europæiske marked, både med hensyn til volumen og priser.

For at finde svar på spørgsmål hvilken virkning har økonomiske sanktioner på den russiske økonomi efter invasionen af Ukraine i 2022, skal der laves en analyse af Gazproms CSR-rapporteringer. Selvom Rusland ikke er medlem af EU, er Gazproms eksport til Europa betydelig, og dermed er overholdelse af EU's CSR-regler og standarder relevant. Overholdelse af disse standarder er nødvendig for Gazproms operationer i udlandet. Disse CSR-rapporter sikrer overholdelse af lovgivningsmæssige krav og internationale standarder. At analysere virkningen af sanktioner på Gazprom gennem deres CSR-rapportering kræver en systematisk tilgang. Der blev samlet Gazproms CSR-rapporter for 2021, 2022, 2023, for at sammenligne virksomhedens finansielle og operationelle data før og efter sanktionerne. Disse CSR-rapporter og finansielle rapporter vil give yderlige kontekst og data for at lave vores analyse. For at lave en vurdering på sanktions virkning, skal der laves en tabel, som viser en detaljeret analyse af Gazproms finansielle nøgletal fra 2021 til 2023. Al data er fra virksomhedens rapporteringer. Vi vil fokusere på nøgleindikatorer som salg, driftsresultat, finansielle indtægter, EBITDA, og resultater for gas- og olieforretningerne. Se tabel 4.

Tabel 4: Oversigt over de vigtigste nøgletal for Gazprom fra 2021 til 2023

Nøgletal	2021	2022	2023
Sales	10,241,353	11,673,950	8,541,818
Operating profit (loss)	2,411,261	1,935,159	(363,689)
Finance income	615,167	2,430,787	659,464
(Loss) Profit before profit tax	2,769,514	2,190,558	(659,070)
(Loss) Profit for the year	2,159,086	1,311,645	(583,076)
(Loss) Profit for the year attributable to owners of Gazprom	2,093,071	1,225,807	(629,085)
EBITDA in trillion rubles	3,69	3,64	2,2
Sales of gas business	7,187,475	8,146,194	4,879,194
Revenue from gas sales	5,640,023	6,475,936	3,078,554
(Loss) Profit of gas business	1,901,452	1,165,325	(1,179,402)
Sales of oil business	3,043,198	3,636,313	3,879,198
Revenue from oil sales	16,010	36,931	46,222
Profit of oil business	522,756	691,787	764,952

Gazprom oplevede en betydelig vækst på ca. 14% i omsætningen (sales) fra 2021 til 2022, men derefter et markant fald på ca. 27% i 2023. Dette skyldes primært

vedtagelse af internationale sanktioner, ændrede markedsforhold og fald i efterspørgsel på russiske energi resurser på det europæiske marked.

Driftsresultatet (operating profit) viser en nedadgående tendens. Der er et fald på 20% i 2022 på 1,935 billioner rubler i forhold til 2,414 billioner rubler i 2021. Denne tendens resulterede i et underskud på 363,689 milliarder rubler i 2023.

De finansielle indtægter (finance income) oplevede en dramatisk stigning på ca. 300% i 2022. Disse ekstraordinære indtjening på energi forklares først og fremmest på grund af en markant pris stigning på energiresourcer efter invasionen. Et betydeligt fald på ca. 73% i 2023 er et resultat på EU's embargo på de russiske energiresourcer og de europæiske landes overgang til andre leverandører af gas og olie samt tendensen for at slippe af med afhængigheden af russiske ressourcer.

Resultatet før skat (profit before tax) følger en lignende trend som de finansielle indtægter, med et skift til negativt resultat i 2023, hvilket afspejler økonomiske vanskeligheder. Resultat før skat faldt betydeligt over perioden, og i 2023 gik det i et nettotab på 659 milliarder rubler (næsten 6,7 milliarder USD), sammenlignet med et overskud på 2,190 billioner rubler i 2022, hvilket indikerer, at Gazprom havde vanskeligheder med at opretholde rentabiliteten i sin kerneforretning. Sidste gang virksomheden havde et årligt underskud i henhold til IFRS var i 1999.

Årets resultat (profit for the year) viser et markant fald over perioden. Fra 2021 er der et fald på 39% fra 2,159 mio. rubler til 1,311 mio. rubler i 2022. Årets resultat kulminerende i et underskud i 2023 på 583 mio. rubler. Årets resultat viser en markant negativ udvikling, hvilket understreger de økonomiske udfordringer Gazprom står overfor på grund af sanktionerne.

Nu skal vi kigge på resultaterne for Gazproms gas- og olieforretninger fra 2021 til 2023 og analysere de disse finansielle nøgletal. Gazproms gasforretning viste en stigning i salget på 13% fra 2021 til 2022, men oplevede et markant fald på 40% i

2023. Dette forklares at eksterne faktorer, såsom sanktioner eller markedsændringer, har påvirket gas salget negativt. Indtægterne fra gassalg fulgte samme mønster som salget, med en stigning på 15% i 2022 og derefter et drastisk fald på 52% fra 6,475,936 mio. rubler i 2022 til 3,078,554 mio. rubler i 2023. Dette kan skyldes både en reduktion i gasvolumen på det europæiske marked og dets prisfald. Profitabiliteten i gasforretningen faldt med 39% i 2022 i forholdt til 2021 (fra 1,901,452 mio. rubler til 1,165,325 mio. rubler). I 2023 gik det over i et underskud på 1,179,402 mio. rubler, som indikerer alvorlige økonomiske udfordringer inden for denne sektor.

Gazproms olieforretning viser en mere stabil vækst i både salg, indtægter og profit over perioden fra 2021 til og med 2023, hvilket kan indikere den øgede energihandel med Kina. Kina har hjulpet Rusland med at afbøde de økonomiske virkninger af vestlige sanktioner. Denne energihandel mellem landene bidrager væsentligt til Ruslands statsbudget og hjælper med at stabilisere den russiske økonomi.

Gazproms samlede performance viser en betydelig negativ udvikling efter 2022. Gazprom står over for betydelige økonomiske udfordringer, især i 2023. Gazproms resultater for 2023 viste sig at være væsentligt dårligere år end det var før i mange år i træk, med faldende salg, driftsunderskud og negative resultater før skat. Mens olieforretningen har vist relativ robusthed og vækst, har gasforretningen og den samlede virksomheds performance været markant påvirket af sanktionerne, faldende efterspørgsel og ændringer i markedsdynamik. Aktierne i gasbeholdningen faldt med 4,2% efter offentliggørelsen af rapporten i 2023.

5.3 Sanktions virkning på Alrosa, en global leder af diamantindustrien.

Alrosa er et russisk diamantmineselskab, der er specialiseret i at finde, udvinde, producere og sælge diamanter. Målt på volumen er det verdens største indenfor diamanter. En tredjedel af Alrosa ejes af den russiske stat, og en anden tredjedel af regionale regeringer - den russiske republik Yakutia og dens administrationer, den

sidste tredjedel handles på børsen med en fri float. Rusland producerer omkring 30 % af verdens forsyning af rå diamanter og Alrosa står for over 90% af Ruslands diamantproduktion. Diamanter er en væsentlig eksportvare for Rusland, der bidrager med en meget stor del af de 4,5 milliarder dollars om året, som Rusland genererer fra handel med luksusmykker. Navnet Alrosa er en forkortelse af to russiske ord ”almaz” og ”rossia”. Navnet Alrosa betyder en russisk diamant (Al står for almaz og betyder en diamant og rosa betyder russisk).

Alrosa sælger både rå og slebne diamanter på det internationale marked. Rusland er verdens største producent af uslebne diamanter. I 2021 havde diamantmineselskabet en omsætning på omkring 4 milliarder USD (24 milliarder kroner). Selskabets kunder inkluderer nogle af verdens største diamantforhandlere og smykkemærker.

Alrosa og dets diamanter har været genstand for sanktioner fra USA og Storbritannien siden Ruslands krig i Ukraine begyndte i februar 2022. Europæiske lande blev enig om sanktioner i slutning 2023 på grund af Belgien strittede imod. Men store markeder, som Indien og Kina, tillader stadig import af russiske diamanter.

Højtprofilerede internationale juvelerer Tiffany & Co, Richemont, ejeren af Cartier, den schweiziske ur- og smykkeproducent Chopard, Signet, den største forhandler af diamantsmykker og Pandora, verdens største juveler, har udgivet erklæringer om, at de vil stoppe med at købe diamanter af russisk oprindelse, lige efter USA og Storbritannien har indført sanktionerne mod russiske diamanter.

Den 1. januar 2024 trådte et forbud mod både direkte og indirekte import af russiske diamanter til Europa, i henhold til den 12. pakke af EU-sanktioner, i kraft. Ud over at ramme Ruslands diamanteksport har den 12. sanktionspakke også til formål at lukke smuthuller i hidtidige sanktioner og forhindre, at Rusland kan omgå sanktionerne. Sanktionerne begrænsede Alrosas adgang til vigtige markeder, herunder USA og EU, hvilket pressede selskabet til at finde alternative afsætningskanaler. Rusland har øget

fokus på markeder i Asien, især Kina og Indien, som ikke har indført lignende sanktioner.

Den belgiske by Antwerpen er verdens største center for handel med diamanter. 86% af verdens rå diamanter bliver handlet i Antwerpen. Der er registeret 1600 diamanthandlere og 4 diamantbørser. Det er en milliardforretning for byen og store business for den belgiske stat. Før krigen i Ukraine udgjorde de russiske diamanter fra Alrosa omkring 25 procent af alt, hvad der ankom til Antwerpen. USA og Storbritannien havde indført sanktioner mod russiske diamanter efter invasion af Ukraine, mens Belgien gjorde modstand af frygt for negative virkninger på sin diamanthandelsindustri, et globalt handelscentrum. Tom Neys, talsmand for sammenslutningen af diamanthandlere i Antwerpen (AWDC), forklarede i sin interview i 2023 hvorfor Belgien stritter imod disse sanktioner. Han sagde, at EU-sanktioner mod russiske diamanter vil gøre mere ondt på Belgien end Rusland. Ifølge ham, handelen med diamanter er en forretning på 40 milliarder USD om året og efter sanktionerne den vil forsvinde ud fra Belgien og ud af Europa. Og det vil være som at skyde sig selv i foden, hvis EU vil indføre sanktioner.

Der var et hul, som gav muligheden for juvelererer nemt og lovligt omgå sanktioner ved at købe russiske sten forarbejdet gennem Indien. Efter at være blevet trukket op af jorden, sendes de fleste diamanter til udlandet til skæring og polering, uanset hvor de var udvundet. Langt de fleste endte i slibecentre i Indien, som ikke har haft noget forbud mod russiske diamanter og som har bygget en stor industri op omkring bearbejdelsen af russiske diamanter. Når først diamanterne blev transformeret og klar til forsendelse, blev deres oprindelse ændret. Diamanter udvundet i Rusland var ikke længere diamanter med russisk oprindelse, de blev mærket med indisk oprindelse. For at omgå sanktionerne har Rusland og Alrosa arbejdet på at etablere alternative betalings- og handelssystemer, som primært består af brug af lokale valutaer. Alrosa solgte diamanter til købere i Indien og Europa gennem indiske banker, og handlerne

foregik i primært i indiske rupier eller kryptovaluta frem for USD som tidligere (Finance).

I den anden halvdel af 2023 blev USA, Storbritannien, samt alle europæiske lande, inklusive Belgien, enig om den 12. sanktionspakke mod salget af russiske diamanter i Europa. Denne sanktionspakke vil lukke de smuthuller, som giver muligheder for Alrosa at omgå sanktionerne. Dette vil ske ved hjælp af sporingsmekanisme, som sporer diamanter oprindelse fra mine til marked. Der eksisterer allerede i dag en certificeringsordning, som går under navnet 'Kimberley-processen' og skal sikre, at indtægter fra diamanthandel ikke bliver brugt til at finansiere krig og konflikt. Der bliver obligatorisk at implementere et ekstra lag af sikkerhed for uslebne diamanter gennem en digital hovedbog ved hjælp af blockchain-teknologi. Dette blockchain system kan grundlæggende spore, hvad der foregår med diamanter, uanset deres oprindelse land. Hver diamanter, der vil blive solgt i lande, der har indført sanktionerne, skal først rejse til Antwerpen i Belgien for at blive certificeret.

Det vil være svært at lave en grundig analyse af sanktionsvirkning på virksomheden grundet en kort periode fra den officielle dato, hvor sanktionerne trådte i kraft. Alrosa angiver ikke mere information om destinationen for sit salg fra 2022, hvilket normalt viser, at Belgien, De Forenede Arabiske Emirater og Indien er de største købere.

Som en stor international aktør har ALROSA forpligtet sig til at opretholde gennemsigtighed og ansvarlighed gennem sin finansielle rapportering og overholdelse af internationale standarder. ALROSA deltager i FN's Global Compact og overholder høje standarder for corporate governance. For at lave analysen, skal vi kigge på nogle finansielle nøgletal for at finde ud, hvordan sanktionerne påvirker en verdens største diamanterproducent. Se tabel 5.

Tabel 5: Oversigt over de vigtigste nøgletal for Alrosa for perioden 2022-2023

Nøgletal	2023	2022
Revenue	322,567	295,439
Cost of sales	(175,629)	(154,552)
Gross profit	149,683	144,407
General and administrative expenses	(18,590)	(16,915)
Selling and marketing expenses	(4,152)	(3,711)
Other operating income	10,599	43,095
Other operating expenses	(31,222)	(48,925)
Operating profit	106,318	117,951
Finance income	43,136	58,248
Finance costs	(43,788)	(37,377)
Profit before income tax	108,195	125,837
Profit for the year	85,182	100,486

Indtægterne for 2023 var 322,567 millioner rubler, en stigning fra 295,439 millioner rubler i 2022, hvilket indikerer en positiv vækst på cirka 9,2%. Dette kan være resultatet af øget salgsmængde eller højere priser på diamanter.

Bruttofortjenesten steg fra 144,407 millioner rubler i 2022 til 149,683 millioner rubler i 2023, en stigning på omkring 3,7%. På trods af stigende omkostninger til salg lykkedes det ALROSA at opretholde en positiv bruttofortjeneste, hvilket viser effektivitet i salgskanaler, primært gennem Indien.

Driftsresultatet faldt med 9,9% fra 117,951 millioner rubler til 106,318 millioner rubler, hvilket indikerer en stigning i driftsomkostningerne, herunder general- og administrationsomkostninger, salgs- og marketingomkostninger.

Nettoresultatet før skat faldt med cirka 14,0%, fra 125,837 millioner rubler i 2022 til 108,195 millioner rubler i 2023. Selvom finansielle indtægter steg betydeligt i 2023, var dette ikke nok til at opveje stigningen i finansielle omkostninger.

Nettoresultatet for året faldt fra 100,486 millioner rubler i 2022 til 85,182 millioner rubler i 2023, et fald på cirka 15,2%, hvilket reflekterer en samlet negativ indvirkning fra højere omkostninger og lavere driftsmarginer.

Samlet set viser Alrosas's finansielle resultater for 2023 en blanding af vækst i indtægter samt højere omkostninger. Faldet i nettoresultatet indikerer, at virksomheden har fået betydelige udfordringer, som kan omfatte stigende produktionsomkostninger og øgede finansielle omkostninger. For en virksomhed som Alrosa, der er stærkt afhængig af de globale diamantmarkeder, kan disse resultater også reflektere eksterne faktorer som krigen i Ukraine, fremtidens usikkerhed på grund af indførte sanktioner, markeds ændringer og et svagere efterspørgselsudsigte.

6. Konklusion

I indeværende speciale har forfatteren prøvet at finde svar på denne problemformulering: ”Hvilke konsekvenser har økonomiske sanktioner på den russiske økonomi efter invasionen af Ukraine i 2022 og deres virkning?”. For at komme frem til svaret på denne problemformulering, blev der lavet en grundig kvantitativ analyse af CSR-rapporteringer af to største russiske virksomheder indenfor to forskellige økonomisektorer, Gazprom og Alrosa, for at finde ud hvor effektive de økonomiske sanktioner er. Samtidig blev der lavet en oversigt over den russiske økonomi og dens finansielle sektor.

De sanktioner, som EU, USA og andre lande har indført over for Rusland på landets invasion af Ukraine i 2022, er begyndt at gøre ond på den russiske økonomi og vil

yderlige svække landets økonomi på lang sigt. Sanktionerne kræver strategisk tålmodighed, da det kan tage tid at få den ønskede effekt.

Rusland, som verdens næststørste olieproducent, tjener stadig store penge på at sælge sin olie rundt om i verden, især til Kina og Indien. Strømmen af valuta fra salg af olie, gas og diamanter hjalp med at reducere presset på økonomien i 2022 og 2023.

Sanktionerne, der er blevet pålagt Rusland efter invasionen af Ukraine, har haft vidtrækkende og dybtgående konsekvenser for den russisk økonomi. De har ført til en nedgang i økonomisk vækst, devaluering af rublen, højere inflation og en markant påvirkning af vigtige sektorer som energi og finance. Derudover har sanktionerne ført til sociale og demografiske udfordringer, som fald i levestandarden og øget udvandring af højtuddannede og specialiserede borgere. Politisk har Rusland oplevet øget isolation og har været tvunget til at etablere nye økonomiske alliancer primært med asiatiske og ikke-vestlige lande. Dette har ikke fuldt ud kompenseret for tabene fra europæiske markeder. Sanktionerne har haft en markant negativ indvirkning på den russisk økonomi og Rusland blev nødt til at tilpasse sig en ny økonomisk virkelighed. Sanktionerne har ført til en markant stigning i inflationen på grund af øgede importpriser, især for varer, der ikke længere kan købes fra sanktionerede lande. Centralbanken har været nødt til at hæve renten for at bekæmpe inflationen, hvilket yderligere hæmmer økonomisk vækst. Ifølge officielle data var inflationen i Den Russiske Føderation i 2023 på niveauet omkring 12%. Den reelle inflation var dog meget højere.

Sanktionerne mod Rusland har haft en betydelig negativ indvirkning på både Gazprom og Alrosa. For Gazprom har dette resulteret i en drastisk nedgang i salget, især på grund af tab af nøglemarkeder i Europa. Virksomhedens skift mod asiatiske markeder har ikke været tilstrækkeligt til at opveje tabene i Europa. Sanktionerne har begrænset adgangen til vestlige teknologier og investeringer, der er afgørende for opretholdelsen og udviklingen af energi-infrastruktur.

Sanktionerne har påvirket Alrosas evne til at handle på internationale markeder, især i vestlige lande som USA og EU, hvor restriktioner på russiske diamanter er blevet strammet. Der har været et skift mod asiatiske markeder, men dette ikke fuldt ud kompenseret for tabene i vestlige markeder. Øgede administrative og kommercielle omkostninger tyder på, at virksomheden har været nødt til at tilpasse sine operationer betydeligt for at håndtere sanktionernes virkning.

Sanktionerne mod Rusland efter invasionen af Ukraine er komplekse og multifacetterede med en række formål. Sanktionerne har til formål til at tvinge Rusland til at trække sine trope fra Ukraine og respektere Ukraines suverænitet. Sanktioner rammer de vigtigste russiske økonomiske sektorer, for at straffe aggressoren for invasionen i Ukraine og reducere dens finansielle midler for at føre krigen. Ved at pålægge hårde sanktioner på Rusland, søger det vestlige samfund at afskrække andre nationer fra lignende aggressioner ved at demonstrere de alvorlige økonomiske og politiske konsekvenser. Der er gået en relativ kort tid fra sanktionernes indførelsen. Disse konsekvenser har allerede nu påvirket den russiske økonomi og med tiden bliver effekten af sanktionerne værre. Sanktionernes virkninger på den russiske økonomi og politiske struktur vil sandsynligvis fortsætte med at udfolde sig over tid, men de har allerede haft betydelige konsekvenser og vil fortsat spille en central rolle i den internationale respons på Ruslands handlinger.

7. Litteraturliste

ABUGHRIS, N., 2023. A Brief History of Economic Sanctions.

Anne K. Roepstorff: 'CSR - Virksomheders sociale ansvar som begreb og praksis';
Hans Reitzels Forlag, København 2010

Bankekspt om finansielt supervåben: Sådan finder russernes penge ud af landet udenom Swift.2022. Available at:

<https://finans.dk/finans/ECE13772356/bankekspt-om-finansielt-supervaaben-saadan-finder-russernes-penge-ud-af-landet-udenom-swift/>.

Carroll, A (1991) The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational stakeholders.

Chesterman, S. & Pouligny, B., 2003. Are sanctions meant to work? The politics of creating and implementing sanctions. Global governance, 1 September, pp. 503-518

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Green paper Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility, Brussels, 18.7.2001 COM (2001) 366 final

Coop og Rema 1000 følger trop og boykotter russiske varer, maj 2024. Available at:

<https://finans.dk/erhverv/ECE13776132/coop-og-rema-1000-foelger-trop-og-boykotter-russiske-varer/>

Danske supermarkeder fjerner alle russiske varer fra hylderne. Available at :

<https://nyheder.tv2.dk/samfund/2022-02-26-danske-supermarkeder-fjerner-alle-russiske-varer-fra-hylderne>

[Eaton and Engers, 1999](#)

Ekspert: Nye sanktioner mod Rusland rammer os selv - men EU er klar til at betale prisen. Available at: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/ekspert-nye-sanktioner-mod-rusland-rammer-os-selv-men-eu-er-klar-til-betale-prisen>

En guide til sanktioner og restriktioner mod Rusland. Available at: https://www-rbc-ru.translate.google.com/business/28/02/2022/621a20109a79471f8295dade?_x_tr_sl=ru&_x_tr_tl=da&_x_tr_hl=da&_x_tr_pto=sc#chapter_8

Eskjær, M. F., & Helles, R. (2015). Kvantitativ indholdsanalyse. Kort og præcist om medier og kommunikation.

European Council., 2023. Infographic - Impact of sanctions on the Russian economy. May 4, Available from: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russianeconomy/>

European Union External Action, 2014. European Union External Action. [Online] Available at: http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/index_en.pdf

European Union. (2015) "EUROPA – EU Newsroom – EU sanctions against Russia over Ukraine crisis." http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu_sanctions/index_en.htm (adgang 8. July 2015).

Felbermayr, G., Kirilakha, A., Syropoulos, C., Yalcin, E., & Yotov, Y. (2021b). The 'Global sanctions data base': Mapping international sanction policies from 1950 to 2019. VoxEU. May 28

Felbermayr, G., Morgan, T. C., Syropoulos, C., & Yotov, Y. V. (2021a). Understanding economic sanctions: Interdisciplinary perspectives on theory and evidence. European Economic Review, 135, Article 103720.

Felbermayr, G., The Global Sanctions Data Base (GSDB), 2020, G,

Friedman, Milton, (1962), Capitalism and Freedom, University of Chicago Press, Chicago.

Friedman, Milton, (1970), The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits, The New York Times Magazine, September 13, s. 33 & 122–125, New York.

Garicano et al. 2022

Gary Clyde Hufbauer, et al. Economic Sanctions Reconsidered (Washington, DC: Peterson Institute for International Economics, 2009), 159.

Gary Clyde Hufbauer, Jeffrey J. Schott, Kimberly Ann Elliott, & Barbara Oegg. (2009). Economic Sanctions Reconsidered. Peterson Institute for International Economics.

<https://csrfonden.dk/hvad-er-corporate-social-responsibility/>

<https://denstoredanske.lex.dk/sanktion>

<https://finans.dk/erhverv/ECE14349688/trods-sanktioner-diamanter-stroemmer-igen-ud-af-rusland/>

<https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/004535c2-fbcd-4e96-9439-bc4bc502c2b3/content>

https://rapsinews-ru.translate.google.com/translate/publication/20220426/307911006.html?_x_tr_sl=ru&_x_tr_tl=da&_x_tr_hl=da&_x_tr_pto=sc

<https://stadsrevisionen.dk/blog/csr-betyder/>

<https://thebell.io/na-vkhode-v-lovushku-kakie-sanktsii-protiv-rossii-rabotayut-kakie-net-a-kakie-opasnee-chem-kazhutsya>

<https://unric.org/da/guterres-krigen-i-ukraine-er-en-af-de-stoerste-udfordringer-nogensinde/>

<https://unric.org/da/information-om-fn/>

<https://www.bt.dk/samfund/danskere-har-faet-nok-boykotter-russiske-varer/>

<https://www.cambridge.org/core/>

<https://www.cambridge.org/core/search?q=russia>

<https://www.carter-ruck.com/insight/a-brief-history-of-economic-sanctions/>

<https://www.castellum.ai/russia-sanctions-dashboard>

<https://www.consilium.europa.eu/da/policies/sanctions-different-types/>

<https://www.csr.dk/ukraine-stempler-rockwool-som-krigssponsor-det-gor-indtryk>

<https://www.danskerhverv.dk/radgivning/csr/retningslinjer-csr/>

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/overblik-her-er-eus-sanktioner-mod-rusland>

<https://www.forbes.ru/society/458287-rossia-stala-mirovym-liderom-po-kolicestvu-vvedennyh-protiv-nee-sankcij>

<https://www.globalreporting.org/>

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/udland/krigen-i-ukraine-draener-rusland-de-bedste-hjerner>

<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

Javier Martinez-Sapiña Carro, Are economic sanctions effective instruments in International Relations? A brief analysis, 2022

Jonathan Eaton, Maxim Engers, Sanctions, J. Polit. Econ., 100 (5) (1992), pp. 899-928

Jonathan Eaton, Maxim Engers, Sanctions: some simple analytics, Am. Econ. Rev., 89 (2) (1999), pp. 409-414

Joy Gordon, A Peaceful, Silent, Deadly Remedy: The Ethics of Economic Sanctions, April 2006, Ethics & International Affairs 13(1):123 – 142

Krisen i Ukraine: Hvad skete der? Available at: <https://www.bibelselskabet.dk/krisen-i-ukraine-hvad-skete-der>

Menshenina A., ECONOMIC SANCTIONS AS A FOREIGN POLICY TOOL IN THE LIGHT OF RUSSIA'S WAR AGAINST UKRAINE, 2022

Peter Wallensteen, A century of economic sanctions, 2011.

PROKOPENKO, A., 2023. How Sanctions Have Changed Russian Economic Policy. May 9, Available from: <https://carnegieendowment.org/politika/89708>.

Rendtorff, Jacob Dahl, (2013), Virksomheden som samfundsborger - et filosofisk perspektiv på legitimering igennem "Corporate Citizenship", I; Holmström, S & Kjærbeck, S, Legitimitet under forandring. Virksomheden i samfundet, Kap. 6, s. 155-179, Samfundslitteratur, Frederiksberg C

Sanktionspolitikens historie: nominelle mål og reelle konsekvenser, 2022

Sara Rud, Katrine Overgaard Eilsø, Den svære exit: Flere store virksomheder er ikke ude af Rusland, 2023, Available at: <https://www.dr.dk/nyheder/penge/det-svaere-exit-flere-store-virksomheder-er-ikke-ude-af-rusland>

Susanne Oxenstierna and Per Olsson, "The economic sanctions against Russia. Impact and prospects of success", 2015.

The World Bank, Weak Growth, High Inflation, and a Cost-of-living Crisis, 2023. Available at:

Timofeev Ivan N., Sanctions on Russia: A New Chapter, 2022

Van Bergeijk, 2022, Economic sanctions and the Russian war on Ukraine: a critical comparative appraisal

Van Bergeijk, P. A. G. (2021). Research handbook on economic sanctions. Cheltenham: Edward Elgar.

Wang, Wan. (2015) "Impact of Western Sanctions on Russia in the Ukraine Crisis."

Journal of Politics and Law 8. <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/>

jpl/article/view/45567 (adgang 8. juli 2015).

Тимофеев, И. Н. (2018). Экономические Санкции Как Политическое Понятие.

Vestnik MGIMO-University, 59(2), 26–42. [https://doi.org/10.24833/2071-8160-2018-](https://doi.org/10.24833/2071-8160-2018-2-59-26-42)

[2-59-26-42](https://doi.org/10.24833/2071-8160-2018-2-59-26-42)

Bilag 1

Liste over sanktionsdokumenter for Rusland.

Sanktioner pålagt i forbindelse med Ruslands aggression mod Ukraine 2014-2015.

- a. Sanctions on individuals and entities
- b. Sanctions on import/export to Crimea and Sevastopol
- c. Economic sanctions

EU SANCTIONS			
Date	Council Regulations (R) Council Decisions (D)	Content	Web page
2014-03-17	D 2014/145/CFSP	Original list of persons/entities undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:078:0016:0021:EN:PDF
2014-03-17	R 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine	Confirming the 21 persons/entities listed in D 2014/145/CFSP. These are subject to travel restrictions and asset freezes	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:078:0006:0015:EN:PDF
2014-05-12	R 476/2014 amending Council Regulation No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine	Stricter rules for persons and companies on Crimea. Asset freezes of listed in R 269/2014.	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0476&from=EN
2014-05-12	D 2014/265/CFSP	Amending criteria for listing in D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0265&from=EN
2014-05-28	D 2014/308/CFSP	Amending information on listed persons/entities in D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0308&from=EN
2014-06-23	D 2014/386/CFSP	Restricting imports originating from Crimea or Sevastopol, in response to the illegal annexation of Crimea and Sevastopol	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0386&from=EN
2014-06-23	R 692/2014 concerning restrictions on the import into the Union of goods originating in Crimea or Sevastopol,	Restricting imports originating from Crimea or Sevastopol, with the exception of goods having been granted a certificate of origin by the government of Ukraine	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0692&from=SV

	in response to the illegal annexation of Crimea and Sevastopol		
2014-07-11	D 2014/455/CFSP	Amending 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0455
2014-07-18	D 2014/475/CFSP	Amending 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014D0475&from=EN
2014-07-18	R 783/2014 amending R 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine	Amending criteria in D 2014/145/CFSP and R 269/2014	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0783&from=EN
2014-07-25	D 2014/499/CFSP	Amending D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0499&from=EN
2014-07-25	R 811/2014 amending Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine	Amending criteria for D 2014/145/CFSP and R 269/2014	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0811&from=EN

2014-07-30	D 2014/508/CFSP	Amending D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0508&from=EN
2014-07-30	D 2014/507/CFSP	Amending D 2014/386/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0507&from=EN
2014-07-30	R 825/2014 amending Regulation (EU) No 692/2014 concerning restrictions on the import into the Union of goods originating in Crimea or Sevastopol, in response to the illegal annexation of Crimea and Sevastopol	Restricting financial transactions. Prohibition of loans and credits intended for development of Crimea or Sevastopol. Prohibited to export technology or to create joint ventures	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0825&from=SV
2014-07-30	R 826/2014	Adding entities and persons to list in R 269/2014. 8 physical and 3 legal persons added	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0826&from=EN
2014-07-31	D 2014/512/CFSP	Restricting credits to Russia (over 90 days), financing, export of military and dual-use technology	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0512&from=EN
2014-07-31	R 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine	Restricting credits to Russia (over 90 days), financing, export of military and dual-use technology	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0833&from=EN

2014-09-08	D 2014/659/CFSP	Amending D 2014/512/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0659&from=SV
2014-09-08	R 960/2014 amending Regulation 833/2014 concerning restrictive measures	Extending restrictions in R 833/2014	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0960&from=EN
2014-09-08	R 959/2014 amending R 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine	Extending R 269/2014 to encompass persons and legal entities in Donbas region of Ukraine	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0959&from=EN
2014-09-08	D 2014/658/CFSP	Amending D 2014/145/CFSP	http://hb.betterregulation.com/external/Council%20Decision%202014_658_CFSP.pdf
2014-11-17	D 2014/801/CFSP	Amending D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0801&from=EN
2014-11-28	D 2014/855/CFSP	Amending D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0855&from=EN

2014-12-04	D 2014/872/CFSP	Amending D 2014/512/ CFSP and D 2014/659/CFSP. Restriction on credits (over 30 days)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0872&from=EN
2014-12-04	R 1290/2014 amending R 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions in destabilising the situation in Ukraine, and amending R 960/2014.	Extending export sanctions to include oil exploration in economic zones and on the continental shelf	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1290&from=EN
2014-12-18	R 1351/2014 amending R 692/2014 concerning restrictive measures in response to the illegal annexation of Crimea and Sevastopol	Details on sectorial sanctions. Ban on all foreign investment in Crimea or Sevastopol. Prohibition on services directly related to the investment ban, as well as services related to tourism activities, including in the maritime sector, and in the sectors of transport, telecommunications, energy and exploitation of oil, gas and minerals in Crimea or Sevastopol. The former export prohibition on goods and technology in the sectors of transport, telecommunications, energy and exploitation of oil, gas and minerals is broadened	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1351&from=EN

2015-02-09	D 2015/241/CFSP	Amending list of persons in D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D0241&from=EN
2015-02-09	R 2015/240	Amending list of persons R 269/2014	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0240&from=EN
2015-03-13	R 2015/427	Amending list of persons in R 269/2014	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0427&from=EN
2015-03-13	D 2015/432	Amending list of persons in D 2014/145/CFSP	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D0432&from=EN
US SANCTIONS			
Date	Executive order (EO) /Treasury sanctions	Content	Web page
2014-03-06	EO 13660 blocking property of certain persons contributing to the situation in Ukraine	Sanctions on entities and individuals responsible for violating Ukraine's territorial integrity	http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/FR-2014-03-10/pdf/2014-05323.pdf
2014-03-16	EO 13661	Sanctions on entities and individuals responsible for violating Ukraine's territorial integrity	http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/FR-2014-03-19/pdf/2014-06141.pdf

	on additional individuals for threatening the territorial integrity of Ukraine		
2014-07-16	Treasury sanctions on entities within the financial services and energy sectors of Russia, against arms or related materiel entities, and those undermining Ukraine's sovereignty	Actions implement Executive Order 13662 against two Russian financial institutions and two energy firms. Actions also target 8 defence technology entities, 3 separatists, 1 entity complicit in the misappropriation of Ukrainian state assets, and 4 Russian government officials	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2572.aspx
2014-07-29	Treasury sanctions on Russian financial institutions and on a defence technology entity	Additional sanctions target 3 Russian state-owned banks, and one Russian state-owned defence technology entity	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2590.aspx
2014-11-04	Treasury sanctions on 7 individuals and 1 entity contributing to the situation in Ukraine	Sanctions target Crimean separatists, a former Ukrainian official, and a Crimea-based gas company	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2355.aspx

	blocking property of additional persons contributing to the situation in Ukraine		
2014-03-20	EO 13662 blocking property and additional persons contributing to the situation in Ukraine	Additions to 13660 and 13661	http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/ukraine_eo3.pdf
2014-03-20	Treasury sanctions on Russian officials, members of the Russian leadership's inner circle, and 1 entity for involvement in the situation in Ukraine	Sanctions target Russian government officials, the inner circle that supports them, and Bank Rossiya, the personal bank for officials of the Russian Federation	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl23331.aspx
2014-04-28	Treasury sanctions on Russian government officials and entities	Additional sanctions target 7 Russian government officials, including members of the Russian leadership's inner circle, and 17 entities	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2369.aspx
2014-04-28	State Department expanding export restrictions on Russia	Additional restrictive measures on defence exports to Russia	http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2014/04/225241.htm
2014-06-20	Treasury sanctions	Sanctions target 7 separatists in Ukraine	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2438.aspx

	on additional individuals for threatening the territorial integrity of Ukraine		
2014-07-16	Treasury sanctions on entities within the financial services and energy sectors of Russia, against arms or related materiel entities, and those undermining Ukraine's sovereignty	Actions implement Executive Order 13662 against two Russian financial institutions and two energy firms. Actions also target 8 defence technology entities, 3 separatists, 1 entity complicit in the misappropriation of Ukrainian state assets, and 4 Russian government officials	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/il2572.aspx
2014-07-29	Treasury sanctions on Russian financial institutions and on a defence technology entity	Additional sanctions target 3 Russian state-owned banks, and one Russian state-owned defence technology entity	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/il2590.aspx
2014-11-04	Treasury sanctions on 7 individuals and 1 entity contributing to the situation in Ukraine	Sanctions target Crimean separatists, a former Ukrainian official, and a Crimea-based gas company	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/il2355.aspx

2014-12-09	Treasury sanctions within the Russian financial services, energy and defence or related materiel sectors	Actions target largest Russian bank. Deepens existing sanctions on Russian financial institutions. Expands sanctions in Russia's energy sector, and targets additional energy- and defence-related Russian entities	http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/il2629.aspx
2014-12-18	Ukraine Freedom Support Act (H.R. 5859) provides for further sanctions against Russia as well as supporting measures to Ukraine	States that it is US policy to assist the government of Ukraine in restoring its sovereignty and territorial integrity in order to deter the government of the Russian Federation from further destabilising and invading Ukraine and other independent countries in Eastern Europe and Central Asia	https://www.congress.gov/bill/113th-congress/house-bill/5859/
2014-12-19	EO 13685 blocking property of certain persons and prohibiting certain transactions with respect to the Crimea region in Ukraine	Sanctions on entities and individuals and transactions	http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/ukraine_eo4.pdf

RUSSIAN SANCTIONS			
2014-08-06	Ukaz Prezidenta No 560 “O primeneni otdelnykh spetsialnykh ekonomicheskikh mer v tselyakh obespecheniya bezopasnosti RF”	Restrictions on imports of certain food products, e.g. dairy products and vegetables, from the US, the EU, Switzerland, Norway, Japan, Canada	http://www.garant.ru/hotlaw/federal/558039/
UN RESOLUTION			
2014-03-27	Resolution 68/262 on the territorial integrity of Ukraine	Affirming commitment to the sovereignty, political independence, unity and territorial integrity of Ukraine within its internationally recognised borders, underscoring the invalidity of the referendum held in Crimea on 16 March, and calling upon all states not to recognise any alterations to the status of Crimea and Sevastopol	http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/262

MINSK AGREEMENTS			
2014-09-05	Minsk 1 A 12-point protocol calling for ceasefire in eastern Ukraine. A follow-up memorandum included a withdrawal of heavy weapons and an end to offensive actions.	Calling for an immediate ceasefire in eastern Ukraine. Monitoring should be conducted by the OSCE. The Ukraine-Russian border must be secure. Release of hostages and amnesty for certain events. A decentralisation of power and improvement of the humanitarian situation in the Donbas region.	http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true
2015-02-12	Minsk 2 A 13-point protocol calling for a ceasefire and withdrawal of heavy weapons in eastern Ukraine. Very similar to Minsk I, but the conditions are more specific and detailed.	Calling for ceasefire from 00.00 on 15 February in eastern Ukraine. Monitoring should be conducted by the OSCE. The Ukraine-Russian border must be secure. Release of hostages and amnesty for certain events. A decentralisation of power and improvement of the humanitarian situation in the Donbas region	http://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true

Kilder:

<http://europeansanctions.com/eu-sanctions-in-force/russia/>

<http://eur-lex.europa.eu/>

EU's sanktioner: <http://www.archives.gov/federal-register/executive-orders/2014.html>

<http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/programs/pages/ukraine.aspx>

Ruslands sanktioner: <http://www.garant.ru/>

FN resolution: <http://www.un.org/>

Minsk aftale: <http://www.osce.org/>

Bilag 2

Liste over alle 13 sanktionspakker mod Rusland fra 2022.

1. pakke (23. februar 2022)	• individuelle sanktioner over for medlemmer af den russiske Statsduma, der stemte for anerkendelsen af de ikkeregjeringskontrollerede områder i Donetsk oblast og Luhansk oblast • restriktioner vedrørende økonomiske forbindelser med de ikkeregjeringskontrollerede områder i Donetsk oblast og Luhansk oblast • restriktioner vedrørende adgang for Rusland til EU's kapitalmarkeder og finansielle markeder og tjenesteydelser i denne forbindelse
2. pakke (25. februar 2022)	• individuelle sanktioner over for blandt andre Vladimir Putin, Sergej Lavrov og medlemmer af den russiske Statsduma og det nationale sikkerhedsråd • økonomiske sanktioner, der omfatter finanssektoren, energisektoren, transportsektoren og teknologisektoren • suspension af visumlempelsesbestemmelserne for russiske diplomater og andre russiske embedsmænd og forretningsfolk
3. pakke (28. februar og 2. marts 2022)	• lukning af EU's luftrum for alle russiske luftfartøjer • forbud mod transaktioner med Ruslands centralbank • SWIFT-forbud for syv russiske banker

	• forbud mod levering af pengesedler denomineret i euro til Rusland • suspension af de statsejede foretagender Russia Today og Sputnik og deres udsendelser i EU • individuelle sanktioner over for belarusere som reaktion på Belarus' involvering i Ruslands militære invasion
4. sanktionspakke (15. marts 2022)	• individuelle sanktioner over for blandt andre Roman Abramovitj og German Khan • forbud mod alle transaktioner med visse statsejede virksomheder • forbud mod levering af kreditvurderingstjenester til russiske personer eller enheder • forbud mod nye investeringer i den russiske energisektor • forbud mod eksport til Rusland af luksusvarer • forbud mod import fra Rusland til EU af jern og stål
5. sanktionspakke (8. april 2022)	• forbud mod import af kul og andre faste fossile brændstoffer fra Rusland • lukning af EU-havne for alle russiske fartøjer • forbud mod indrejse i EU for russiske og belarusiske vejtransportvirksomheder • forbud mod import af træ, cement, fisk og skaldyr og spiritus fra Rusland • forbud mod eksport af jetbrændstof og andre produkter til Rusland

	• en række målrettede økonomiske foranstaltninger • sanktioner mod 217 personer og 18 enheder
6. sanktionspakke (3. juni 2022)	• forbud mod import fra Rusland af råolie og raffinerede olieprodukter (med begrænsede undtagelser) • SWIFT-forbud for yderligere tre russiske banker og en belarusisk bank • suspension af udsendelser i EU for Rossiya RTR/RTR Planeta, Rossiya 24/Russia 24 og TV Centre International • sanktioner mod 18 enheder og 65 personer, bl.a. personer, der er ansvarlige for de grusomheder, der blev begået i Butja og Mariupol
7. sanktionspakke (21. juli 2022)	• forbud mod import af guld med oprindelse i Rusland • styrkelse af eksportkontrollen med varer med dobbelt anvendelse • udvidelse af forbuddet mod adgang til havne til at omfatte sluser • præcisering af eksisterende foranstaltninger, f.eks. inden for offentlige udbud, luftfart og retlige anliggender • sanktioner over for yderligere 54 personer og 10 enheder, herunder Moskvas borgmester og Sberbank, en stor finansiel institution
8. sanktionspakke (6. oktober 2022)	• et prisloft i forbindelse med søtransport til tredjelande af russisk olie

	• restriktioner for eksport af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse • forbud mod at stille kryptotegnebøger til rådighed for russiske personer • forbud mod handel med våben, civile skydevåben, ammunition, militærkøretøjer og paramilitært udstyr • forbud mod import af stålprodukter fra Rusland • forbud mod levering af arkitekt- og ingeniørtjenester, IT-konsulenttjenester og juridisk rådgivning til Rusland • sanktioner mod 30 personer og 7 enheder
9. sanktionspakke (16. december 2022)	• forbud mod eksport af dronemotorer • restriktioner for eksport af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse • forbud mod investeringer i minesektoren • forbud mod transaktioner med Russian Regional Development Bank • forbud mod levering af reklametjenester, markedsundersøgelser og opinionsundersøgelser • suspension af sendetilladelser for yderligere fire russiske medieforetagender • sanktioner mod yderligere 141 personer og 49 enheder
10. sanktionspakke (25. februar 2023)	• forbud mod eksport af kritisk teknologi og industriprodukter • forbud mod import af asfalt og syntetisk gummi

	• forbud mod levering af gasoplagringskapacitet til russere • suspension af sendetilladelserne for RT Arabic og Sputnik Arabic • begrænsning af russiske statsborgeres mulighed for at bestride hverv i de styrende organer for EU's kritiske infrastrukturer og enheder • indberetningspligter, der skal sikre effektiviteten af sanktionerne • yderligere sanktioner mod 87 personer og 34 enheder
11. sanktionspakke (23. juni 2023)	• styrkelse af det bilaterale og multilaterale samarbejde med tredjelande for at forhindre omgåelse af sanktioner • forbud mod transit via Ruslands område af flere varer og teknologier • skærpede eksportrestriktioner for varer og teknologier med dobbelt anvendelse • suspension af sendetilladelser til yderligere fem medieforetagender: RT Balkan, Oriental Review, Tsargrad, New Eastern Outlook og Katehon • forbud mod godstransport i EU med påhængsvogne og sættevogne, der er indregistreret i Rusland • forbud mod adgang til EU's havne og sluser for fartøjer, der foretager skibsoverførsler • yderligere sanktioner mod 71 personer og 33 enheder

12. sanktionspakke (18. december 2023)	• forbud mod direkte eller indirekte import, køb eller overførsel af diamanter, herunder smykker, fra Rusland • klausul om eksklusion af Rusland (en ny klausul, der finder anvendelse på EU-eksportører og forbyder genudførsel til Rusland og genudførsel af visse varer til brug i Rusland) • styrkelse af det bilaterale og multilaterale samarbejde med tredjelande for at forhindre omgåelse af sanktioner • skærpede eksportrestriktioner for varer og teknologier med dobbelt anvendelse • håndhævelse af olieprisloftet • yderligere restriktioner for import af varer, som frembringer betydelige indtægter for Rusland, f.eks. råjern, kobber- og aluminiumtråd, folie og rør • forbud mod import af flydende propan
13. sanktionspakke (23. februar 2024)	• yderligere sanktioner mod 106 personer og 88 enheder, bl.a. personer, der er involveret i Nordkoreas våbenforsyning til Rusland • 27 nye enheder på listen over enheder, der direkte støtter Ruslands militære og industrielle kompleks, herunder enheder, som er beliggende i tredjelande og har deltaget i omgåelse af handelsrestriktioner • yderligere restriktioner for ubemandede luftfartøjer • yderligere restriktioner for eksport af varer, der bidrager til forbedring af den russiske industrielle kapacitet

